ҚАРДОШ БОЛГАР ДИЁРИДА КАТТА ШОДИЁНА

БУТУН ДУНЁ ПРОЛЕТАРЛАРИ, БИРЛАШИНГИЗ!

ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ

ЎЗБЕКИСТОН КОММУНИСТИК ПАРТИЯСИ ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ КОМИТЕТИ ВА МЕҲНАТКАШЛАР ДЕПУТАТЛАРИ ОБЛАСТЬ СОВЕТИНИНГ ОРГАНИ

16 ЙИЛ ЧИҚИШИ

№ 179 (4170).

10 СЕНТЯБРЬ

ЧОРШАНБА

1969 ЙИЛ

Баҳоси 2 тийин

СОФИЯДА ТАНТАНАЛИ ЙИҒИЛИШ

СОФИЯ, 8 сентябрь. ТАСС махсус мухбирлари Д. Бочаров ва Б. Лукьянов хабар берадилар: бугун Софияда Болгария Коммунистик партияси Марказий Комитети, Болгария деҳқончилик халқ союзи доимий вакиллигининг, Халқ Мажлиси Президиуми, Болгария Халқ Республикаси Министрлар Совети Ватан фронти Миллий Кенгаши ва бошқа жамоат ташкилотларининг Болгариядаги Социалистик Революциянинг 25 йиллигига бағишланган тантанали йиғилиши бўлиб ўтди.

...Болгария пойтахтининг энг катта «Универсиада» зали байрам либосида. Қизил юлдуз ва шонли саналар: 9 сентябрь 1944 — 1969 рақамлари саҳнанинг пештоқига кўтариб қўйилган.

Партия, давлат ва жамоат арбоблари, завод ва фабрикаларнинг меҳнаткашлари, қишлоқ хўжалик ходимлари, маданият арбоблари, болгар—совет дўстлиги жамиятининг активлари, халқ армиясининг жангчилари бу ерга йиғилишган. Кўп кишиларнинг кўкракларида жанговар хизматлари ва меҳнат зафарлари учун олинган орденлар ярқираб турибди.

Болгария Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари, Болгария Халқ Республикаси Министрлар Советининг Раиси Тодор Живков, Болгария Халқ Республикаси Халқ Мажлиси Президиумининг Раиси Георгий Трайков ва болгариялик бошқа раҳбарлар. Совет партия—ҳукумат делегациясининг бошлиғи, КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, СССР Олий Совети Президиумининг Раиси Н. В. Подгорний, Венгрия Халқ Республикаси, Германия Демократик Республикаси, Корея Халқ Демократик Республикаси, Куба Республикаси, Монголия Халқ Республикаси, Польша Халқ Республикаси, Руминия Социалистик Республикаси, Югославия Федератив Социалистик Республикаси, Чехословакия Социалистик Республикаси, Ҳиндистон, Ироқ, Бирлашган Араб Республикаси, Сурия Араб Республикаси, Судан делегацияларининг бошлиқлари Президиумга чиқиб келганларида йиғилиш аҳли уларни гулдурос қарсаклар билан кутиб олади.

Г. Трайков қисқача нутқ сўзлаб, тантанали йиғилишни очади.

Болгария Халқ Республикасининг давлат гимни садолари янграйди.

Сўнгра «Социализм йўлида чорак аср» мавзуида доклад қилиш учун Болгария компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари, Болгария Халқ Республикаси Министрлар Советининг Раиси Т. Живковга сўз берилади.

Ўртоқ Т. Живков доклади зўр эътибор билан тингланиб, қарсаклар билан бир неча бор бўлиниб турди.

Йиғилиш аҳли КПСС Марказий Комитети Сиёсий Бюросининг аъзоси, СССР Олий Совети Президиумининг Раиси Н. В. Подгорний нутқини қизғин кутиб олди. Залда гулдурос қарсаклар ва «КПСС — БКП!!», «Дўстлигимиз абадий!» деган хитоблар янграйди.

Бошқа чет эл делегацияларининг бошлиқлари табрик ва самимий қутлов сўзлари изҳор этдилар.

Жажжи болгар қизлари.

БТА — ТАСС фотоси.

ҚАРДОШЛИК ҚУТЛОВЛАРИ

Л. И. Брежнев, Н. В. Подгорний ва А. Н. Косигин ўртоқлар 8 сентябрда Болгария Коммунистик партияси Марказий Комитетининг биринчи секретари, Болгария Халқ Республикаси Министрлар Советининг Раиси ўртоқ Т. Живковга ва Болгария Халқ Республикаси Халқ Мажлиси Президиумининг Раиси ўртоқ Г. Трайковга табрикнома юбордилар. Шу табрикномада улуғ юбилей — Болгариядаги социалистик революциянинг 25 йиллиги муносабати билан улар КПСС Марказий Комитети, СССР Олий Совети Президиуми, СССР Министрлар Совети номидан, бутун Совет халқи номидан ва шахсан ўзлари номидан Болгария раҳбарларига ва улар орқали Болгария Коммунистик партиясининг Марказий Комитетига, Болгария Халқ Республикаси Халқ мажлиси Президиумига ва Министрлар Советига, қардош болгар халқига энг қизғин қутловларини ва энг яхши истакларни йўлладилар.

Бундан чорак аср муқаддам, дейилади табрикномада, коммунистлар раҳбарлик қилаётган Болгариянинг ватанпарвар, тараққийпарвар кучлари ватан фронтида бирлашиб, монархия-фашизм режимини ағдариб ташладилар ва мамлакатда халқ ҳокимиятини ўрнатдилар. Ватанингиз ҳаётида тарихий бурилиш рўй берди-янги жамият барпо қилиш даври бошландики, бундай жамиятни барпо қилиш учун болгар халқининг кўп авлодлари курашиб келган эдилар. Халқ ҳокимияти йилларида Болгария меҳнаткашлари болгар халқининг улуғ фарзанди, халқаро коммунистик ва ишчилар ҳаракатининг атоқли арбоби Георгий Димитров васиятларини бажара бориб, бошқа социалистик мамлакатларнинг халқлари билан яқиндан ҳамкорлик қилиб, бир вақтлар империалистик давлатларнинг аграр қўшимчаси ҳолига тушириб қўйилган ва қолоқ ўз ватанини замонавий саноатга, кооперативлашган қишлоқ хўжалигига, юксак маданиятга эга бўлган ва ривожланган социалистик давлатга айлантирдилар. Болгария Халқ Республикаси дейилади сўнгра табрикномада, социалистик ҳамдўстликда муносиб ўрин олиб турибди, қардош социалистик мамлакатларнинг сиёсий, иқтисодий, ва мудофаа ҳамкорлигини янада мустаҳкамлашга, империализмга қарши, тинчлик ва демократиянинг юксак идеаллари учун курашга ўз ҳиссасини қўшмоқда. Болгария социалистик давлатларнинг коллектив ташкилотлари — Варшава шартномаси ва ўзаро иқтисодий ёрдам кенгашининг фаолиятида катта роль ўйнамоқда.

Тинчлик ва халқлар ўртасида дўстлик сиёсатини ўтказиб келаётган Болгария Халқ Республикаси халқаро майдонда юксак обрў қозонди. У Европа хавфсизлиги системасини вужудга келтириш учун қатъият ва изчиллик билан курашмоқда, Болқон халқлари ўртасида дўстлик муносабатларини ривожлантириш учун, Болқонни, шунингдек бутун Ўрта Денгиз районини ядро ва ракета қуролидан ҳоли бўлган зонага айлантириш учун курашда актив қатнашмоқда.

Совет-Болгар бузилмас дўстлигининг йилдан-йилга мустаҳкамланаётганлиги амалдаги социалистик интернационализмнинг ёрқин намунасидир. КПСС билан Болгария Коммунистик партияси, Совет Иттифоқи билан Болгария Халқ Республикаси ўртасида алоқаларнинг доимо ривожланаётганлигида чинакам қардошлик, тўла ҳамжиҳатлик ва ўзаро беғараз ёрдамлашиш намоён бўлмоқда. СССР билан Болгария Халқ Республикаси ўртасидаги дўстлик, ҳамкорлик ва ўзаро ёрдам тўғрисидаги шартномада мустаҳкамланган Совет-Болгар муносабатлари тобора кўп қиррали ва чуқур муносабатлар бўлиб қолмоқда.

Табрикномада уқтириб айтиладики, Совет Иттифоқи Коммунистик партияси ва Совет ҳукумати Совет Иттифоқи билан Халқ Болгариясини бирлаштирувчи қардошлик алоқаларини янада ривожлантириш йўлини бундан буён ҳам оғишмай ўтказаберадилар.

Совет Иттифоқи Коммунистик партияси Марказий Комитети, СССР Олий Совети Президиуми ва СССР Министрлар Совети, бутун Совет халқи Болгария раҳбарларига ва коммунистларига, қардош болгар халқига социалистик қурилишда, Европада ва бутун дунёда тинчликни ва хавфсизликни таъминлаш учун марксизм-ленинизм ўлмас идеяларининг тантанаси учун курашда янги катта муваффақиятлар тилайдилар.

(ТАСС).

Пойтахтимизнинг София проспектида болгариялик дўстлар тошкентлик ўқувчилар учун янги мактаб биноси қуришмоқда. Суратда: илғор арматурачилар (ўнгда) Марин Гочев ва Георгий Масленковларни кўриб турибсиз.

А. АБАЛЯН фотоси.

АБАДИЙ, БУЗИЛМАС ДЎСТЛИК

8 сентябрь куни Союзлар уйида Москва меҳнаткашлари вакилларининг Болгарияда социалистик революциянинг 25 йиллигига бағишланган тантанали йиғилиши бўлиб ўтди. Москва корхоналари ва қурилишларининг ишчилари, олимлар, маданият ва санъат арбоблари Болгария Компартияси Марказий Комитети Сиёсий Бюросининг аъзоси, Болгария—совет дўстлиги умумхалқ комитетининг раиси Цола Драгойчева бошчилигидаги шу комитет делегациясини, Болгария Халқ Республикасининг Совет Иттифоқидаги элчиси Стоян Гюровни, элчихонанинг дипломатия ходимларини, Болгария—Совет дўстлиги эстафетасининг қатнашчиларини қизғин табрикладилар.

Г. И. Воронов, Д. С. Полянский, М. А. Суслов, И. В. Капитонов, СССР Олий Совети Президиуми Раисининг ўринбосари А. А. Мюрисеп ўртоқлар, бошқа давлат ва жамоат арбоблари Президиумда улар билан бирга ўтиришди.

КПСС Москва шаҳар комитетининг секретари А. П. Шапошникова йиғилишни очди. СССР Балиқ хўжалиги министри, Совет—Болгария дўстлиги жамияти Марказий правлениесининг аъзоси А. А. Ишков доклад қилди.

(ТАСС).

ДЎСТОНА ТАБРИК

Л. И. Брежнев, Н. В. Подгорний, А. Н. Косигин ўртоқлар Корея Меҳнат партияси Марказий Комитетининг Бош секретари, Корея Халқ Демократик Республикаси Министрлар кабинетининг Раиси ўртоқ Ким Ир Сенга ва Корея Халқ Демократик Республикаси Олий халқ мажлиси Президиумининг Раиси ўртоқ Цой Ен Генга телеграмма юбориб, уларни ва улар орқали социалистик Кореянинг барча меҳнаткашларини корейс халқининг шонли миллий байрами — Корея Халқ Демократик Республикаси тузилганлигининг 21 йиллиги билан КПСС Марказий Комитети, СССР Олий Совети Президиуми, СССР Министрлар Совети номидан ва шахсан ўз номларидан дўстона қутладилар.

Партияларимиз ва давлатларимиз ўртасида, дейилади телеграммада, қардошларча дўстлик ва ҳар томонлама ҳамкорлик муносабатлари марксизм-ленинизм ва социалистик интернационализмнинг бузилмас асосида мустаҳкамланиб ва ривожланиб бораётганлигидан совет халқи ўзининг чуқур мамнун эканлигини изҳор қилади. Бу эса халқларимизнинг ва бутун социалистик ҳамдўстликнинг манфаатларига мос бўлиб тушади, империализмнинг агрессив кирдикорларига қарши, тинчлик, миллий мустақиллик ва социал тараққиёт учун курашда революцион кучларнинг жипслигини мустаҳкамлашга хизмат қилади.

Телеграммада Корея Меҳнат партияси Марказий Комитетига, Корея Халқ Демократик Республикаси Олий халқ мажлиси Президиумига, Министрлар кабинетига ва Корея Халқ Демократик Республикасининг барча меҳнаткашларига социалистик қурилишда, ватанни тинч бирлаштириш учун олиб борилаётган курашда янги муваффақиятлар тилаб истак билдирилди. (ТАСС).

КОЛХОЗ ТУЗУМИ КАМОЛ ТОПМОҚДА

БУКА РАЙОНИДАГИ СВЕРДЛОВ НОМЛИ КОЛХОЗ АЪЗОЛАРИ КОЛХОЗ НАМУНАЛИ УСТАВИ ЛОЙИҲАСИНИ МУҲОКАМА ҚИЛИБ, УНИ ЗЎР МАМНУНИЯТ БИЛАН МАЪҚУЛЛАДИЛАР.

Тушдан кейин зилол суви шарқираб оқаётган катта анҳор ёқасида қад кўтарган ҳашаматли дала шийпони кишилар билан гавжум бўла бошлади. Бу ерга колхоз ишлаб чиқаришининг ветеранлари, азамат механизаторлар, миришкор сувчилар, чорвадор ва ғаллакорлар йиғилишди. Ҳамманинг чеҳрасида табассум, қалбида хурсандчилик.

Қишлоқ хўжалигини йилдан-йилга ривожлантириш учун астойдил бел боғлаб курашаётган, бу соҳада катта ютуқларни қўлга киритаётган ана шу кишилар бугун колхоз намунали устави лойиҳасини муҳокама қилиш мақсадида тўпланган эдилар.

Мана, ҳамманинг диққат — эътибори минбарда.

Колхоз тузумининг ташкилотчиларидан бири, 1919 йилдан бери партия аъзоси Ҳаким ота Мусаев йиғилишни очади. Колхозни ташкил қилишда, пахтачиликни ривожлантиришда Ҳаким отанинг меҳнати кўп сингган. Кишиларга меҳрибон, ғамхўр, маслаҳатгўй, обрў-эътиборли одам. У кишилар кўз олдида ўтмишни гавдалантиради. Коллектив хўжаликка бирлашган дастлабки кезларда чиндан ҳам аҳвол ночор эди. Уч-тўрт жуфт ҳўкиз-у, омоч-бўйинтуруқ билан ер ҳайдалди, уруғ экилди, экин парвариш қилинди. Олинган ҳосилнинг мазаси бўлмади.

Йиллар ўтиши билан ишлар юриша борди. Партия ва ҳукуматнинг ғамхўрлиги катта ёрдамлари билан колхозчи деҳқонлар елкасига офтоб тегди. Улар тобора қаддиларини ростлай бошладилар.

— Сизларга маълумки, — сўзида давом этди Ҳаким ота, — бизда колхоз Устави биринчи марта 1936 йилда қабул қилинган эди. Ана шу Устав асосида иш юритган, уни ўзига йўлланма қилиб олган колхозчи деҳқонлар ана шу ўтган йиллар орасида жуда катта, шарафли, мазмунли йўлни босиб ўтдилар. Узоққа бормайлик. Бундан ўн йил илгари, колхозимизда гектаридан 18—19 центнердан пахта олар эдик. Эндиликда кам ҳосилли, қолоқ деб ҳисобланиб келган колхозимиз илғор хўжаликлар сафидан жой олди. Бу нимaнинг шарофати? Қудратли техниканинг, химия мўъжизасининг, ер-сувдан билиб фойдаланишнинг шарофати. Ҳосил ошган сари даромад ҳам кўпайди. Орзу-ҳавасларимиз ушалди. Илгариги кўримсиз пастқам уйлар ўрнида данғиллама турар-жойлар, жамоат бинолари қад кўтарди. Усти — бошимиз бутун, дастурхонимиз тўкин бўлди.

Мажлис қатнашчилари Ҳаким отанинг гапларини эътибор билан тингладилар. Қарсаклар билан қувватлаб турдилар. Шундан кейин Ҳаким ота Уставнинг янги устав лойиҳаси ҳақида доклад қилиш учун район халқ контроли комитети раиси Солижон Воҳидовга сўз берди:

— Янги лойиҳа мамлакатимизнинг ҳамма ерида мамнуниятлик билан маъқулланмоқда. Чунки бу лойиҳада колхоз тузумининг бундан буёнги янада порлоқ истиқболи, бу тузумнинг чинакам тантанаси деҳқонларнинг қадамба-қадам коммунизмга ўтиш йўли жуда равшан белгиланган. Партия, ҳукуматимиз ғамхўрлиги, жанговар ишчилар синфининг улкан ёрдамлари билан қудратли техникага эга бўлган, оғир қўл меҳнатидан қутилган деҳқонларимиз жамоат хўжалигини бутун чоралар билан мустаҳкамлаш, ривожлантириш, меҳнат унумдорлиги ва жамоат ишлаб чиқаришининг самарадорлигини доимо ошираборишн, меҳнатга коммунистик муносабатда бўлишдек тўғри йўлдан бормоқдалар. Янги лойиҳада ҳам худди ана шу мақсад кўзда тутилган.

Уставда колхоз ишлаб чиқаришини интенсивлаш ва уни техника билан қайта қуроллантира бориш, комплекс механизацияни жорий этиш, химиялаштиришни ва ерларни мелиорациялашни кенг кўламда амалга ошириш йўли билан қишлоқ хўжалик маҳсулотлари етиштиришни ва давлатга сотишни янада кўпайтириш мақсад қилиб қўйилган. Колхозчиларнинг ўсиб бораётган моддий ва маданий эҳтиёжларини тағин ҳам тўлароқ қондириш, улар турмушининг маиший шароитини яхшилаш, қишлоқларни обод ва кўркам қилиб гўзал шаҳарларга тенглаштириш белгиланмоқда.

Йиғилишда сўзга чиққан Исмоил Назруллаев лойиҳанинг маданият, турмуш, ободончилик масалалари қисми ҳақида фикр юритди. Исмоил ака шу колхозда 1935 йилдан бери ўқитувчилик қилади. Ўша кезларда биттагина кўримсиз мактаб бор эди. Талаба кам эди. Мана ҳозир қўша-қўша мактабларда деҳқонларнинг минглаб фарзандлари билим олмоқда. Ҳашаматли клуб гавжум, кутубхона, медицина ўчоқлари ишлаб турибди. Колхознинг қайси участкасига борманг, ободлик ва кўркамликни кўрасиз.

— Янги Устав лойиҳасида, — деди Исмоил ака, — деҳқонлар турмушини янада фаровонлаштиришга, ободончиликка жуда катта ўрин берилган.

Ветеранлардан Солиҳа опа Валиева, Муносиб ака Анорқуловлар лойиҳада кўрсатилган колхозчиларнинг социал таъминотидаги фикрларни мамнуният билан тилга олдилар. Унда амалдаги қонунларга мувофиқ колхоз аъзолари, колхозчилар социал таъминотининг марказлашган иттифоқ фонди маблағлари ҳисобидан қарилик, инвалидлик пенсияси, боқувчисидан ажралиб қолганлиги учун бериладиган пенсия, аёллар эса бундан ташқари ҳомиладорлик ва туғиш нафақалари оладилар, дейилган.

— Бундай катта ғамхўрлик учун жонажон партиямизга, ҳукуматимизга минг-минг раҳмат айтамиз, — дейишди пенсионерлар.

Йиғилганлар ёш механизаторлар Абдусаттор Абдувоҳидов, Амир Ерматовларнинг сўзларини қарсаклар билан қабул қилишди.

— Техника мададкоримиз, қанотимиз бўлиб қолди, — деди Абдусаттор Абдувоҳидов. — Биз деҳқонлар шу техника кучига суяниб гектаридан олинадиган пахта ҳосилини йилдан-йилга кўпайтиряпмиз. Мен ўзим янги Устав лойиҳасидан руҳланиб зиммага янги мажбурият оламан. Мавсумда 100 тонна пахта териб бераман. Звеномиз бўйича гектаридан 40 центнердан ҳосил кўтариш учун курашамиз.

Йиғилиш охирида колхоз раиси Абдунаби Абдумўминовга сўз берилди. У сўзга чиққанларнинг фикрларига якун ясади. Янги Устав лойиҳасини тўла қўллаб-қувватлаш билан бирга колхозчи деҳқонларни пахта йиғим-теримида бир жон, бир тан бўлиб астойдил меҳнат қилишга, чорва қишловига намунали тайёргарлик кўришга чақирди. Унинг 1969 қишлоқ хўжалик йилида ҳамма тармоқлар бўйича зиммага олинган социалистик мажбуриятларни тўла ва ортиғи билан бажаришга қарата чақириғи бу ерга йиғилган беш юздан ортиқ колхозчи деҳқонлар томонидан қизғин кутиб олинди.

Йиғилиш колхоз янги намунали Уставини қизғин маъқуллади. 1450 колхозчи номидан район кенгашига делегат сайланди. Кўрилган масала юзасидан тегишли қарор қабул қилинди.

УМУМИЙ ЙИҒИЛИШ ҚАРОР ҚИЛАДИ:

Умумий мажлис колхоз намунали Уставининг янги лойиҳасини якдиллик билан, бир овоздан маъқуллади.

Колхоз аъзолари улуғ доҳиймиз В. И. Лениннинг туғилган кунининг 100 йиллиги шарафига зиммаларига юксак социалистик мажбурият олдилар.

«Зангори кемалар»дан тўла ва унумли фойдаланган ҳолда пахта йиғим-теримини уюшқоқлик билан ўтказиб, бу йил она-Ватанга 3680 тонна «оқ олтин» етказиб беришга аҳд қилдилар.

Жамоат чорвачилигини ривожлантириш, унинг туёғини кўпайтириш билан бирга, бу йил 80 тонна гўшт, 200 тонна сут, 32 минг дона тухум, 40 центнер жун топширишга қарор қилдилар.

Сабзавот, картошка, мева, узум етиштириш юзасидан олинган мажбуриятларни ҳам ортиғи билан бажариш учун курашадилар.

У. ЖОНГИТОВ,
«Тошкент ҳақиқати»нинг махсус мухбири.

ЎРТА ЧИРЧИҚ районидаги Охунбобоев номли колхоз пахтакорлари йиғим-теримни пухта тайёргарлик кўрган ҳолда кутиб олишмоқда. Хўжалик аъзолари барча терим машиналарини мавсумга шай қилиб қўйишган. Колхоз механизаторлари бу йил 1200 гектар майдондаги пахтани машинада териб олишга аҳд қилишган. Суратда: илғор механизаторлардан (чапдан) Раҳматов, Исломқулов, Аҳмедов ва Қурбонбоев ўртоқларни кўриб турибсиз.

А. ТЎРАЕВ фотоси.

ШОНЛИ САНА ШАРАФИГА

Ўзбекистон меҳнаткашлари Болгариядаги социалистик революциянинг 25 йиллигини кенг кўламда нишонламоқдалар.

Қардош болгар халқининг миллий байрамига бағишлаб 8 сентябрь куни Ҳамза номли академик драма театрида тантанали йиғилиш ўтказилди. Йиғилишда Тошкент шаҳри ва Тошкент области жамоатчилигининг вакиллари билан бирга республика пойтахтида меҳмон бўлиб турган болгар гражданлари ҳам қатнашдилар.

Йиғилишни Тошкент область партия комитетининг биринчи секретари М. А. Абдураззоқов очди.

Йиғилишда Совет—Болгар дўстлиги жамияти Ўзбекистон бўлимининг раиси Ҳ. Р. Мусахонова доклад қилди. Болгария Халқ Республикасининг СССРдаги элчихонаси биринчи секретари Д. Пейковнинг нутқини йиғилиш аҳли самимий кутиб олди. У совет дўстларига ўз мамлакатининг халқига билдирган дўстона туйғулари учун самимий миннатдорчилик изҳор этди.

Йиғилишда Ўзбекистон Коммунистик партияси Марказий Комитетининг секретари Р. Н. Нишонов ва Ўзбекистон ССР Министрлар Совети раисининг ўринбосари Г. А. Габриельянц қатнашди. (ЎзТАГ).

СОФИЯДА ТАНТАНАЛИ ЙИҒИЛИШ

СОЦИАЛИЗМ ЙЎЛИДАН ЧОРАК АСР

ЎРТОҚ Т. ЖИВКОВ ДОКЛАДИ

СОФИЯ, 8 сентябрь. (ТАСС). Болгария Коммунистик партияси Марказий Комитетининг Биринчи секретари, Болгария Халқ Республикаси Министрлар Советининг Раиси Т. Живков Софиядаги тантанали йиғилишда доклад қилди. Шу докладнинг БТА агентлиги эълон қилган қисқа текстини қуйида келтирамиз:

Болгария Коммунистик партияси ишчилар синфини, меҳнаткаш деҳқонларни ва халқ зиёлиларини охирги ҳал қилувчи жангга кўтарган, буржуазия ва монархия-фашизм ҳукмронлигини агдариб ташлаб, пролетар диктатураси ҳокимиятини, халқ демократияси ҳокимиятини ўрнатган 1944 йилнинг унутилмас сентябрь кунларидан бери орадан 25 йил вақт ўтди.

Қўзғолон кўтарган болгар халқи халоскор буюк Совет Армияси билан, гитлерчиларнинг галаларини тор-мор келтирган ва чегараларимизга яқинлашиб келиб, болгар буржуазиясининг кучларини тўсиб ва букиб қўйган, Болгариядаги зафарли 9 сентябрь социалистик революциясига бебаҳо, ҳал қилувчи мадад берган қаҳрамонлар билан учрашган ўша унутилмас кунлардан бери орадан 25 йил вақт ўтди.

Болгар коммунистларининг, ишчилар синфининг, меҳнаткашларининг муросасиз, қатъий ва фидокорона ярим асрлик кураши порлоқ ғалаба билан тугалланган ўша кунлардан бери орадан 25 йил вақт ўтди. Партия онлан халқнинг ҳаётида янги давр — социализм ва коммунизм даври бошланди.

Ўн йиллар давом этган революцион жангларда меҳнаткашлар оммасининг шак-шубҳасиз раҳбари бўлиб келган, меҳнаткаш халқнинг манфаатларини ҳимоя қилиб, энг азиз ўғиллари ва қизларининг қони билан шу халқнинг ишончини қозонган Болгария Коммунистик партияси янги жамият қуришда табиий ва қонуний равишда ҳамма эътироф қилган раҳбар куч бўлиб қолди. 9 сентябрь революциясидан кейинги дастлабки йилларда буржуа арбоблари ва партиялари чет элларнинг ёрдами билан ҳокимиятни босиб олишга ва Болгарияни яна капиталистик ривожланиш йўлига қайтаришга уриниб кўрдилар. Аммо, бу уринишлар партия ва меҳнаткашларнинг кескин зарбасига дуч келиб, тамомила барбод бўлди. Ўзининг Коммунистик партияси раҳбарлик қилиб турган болгар халқи бизни икки марта озод қилган мамлакатнинг — Улуғ Совет Иттифоқининг саҳий ва беғараз мадади билан, янги вужудга келган бошқа социалистик мамлакатларнинг халқлари билан қалин дўст бўлиб ва ҳамкорлик қилиб социалистик қурилиш йўлидан ишонч билан одим ташлади.

Йигирма беш йил — Болгариянинг 1300 йиллик тарихидаги жуда қисқа бир муддат, холос. Лекин орқага, 1944 йил 9 сентябргача бўлган вақтга қайрилиб қарасак, ўша вақтдаги Болгария узоқ ўтмишда қолиб кетганлигини, биздан бир неча аср бурунги Болгария эканлигини ҳис қилмаслик мумкин эмас. Шундай бўлиши ҳам табиий. Чунки 1944 йилнинг 9 сентябри билан 1969 йилнинг 9 сентябри ўртасидаги вақт шунчаки 25 йиллик вақт эмас, балки мамлакат ва халқнинг ҳаётидаги, улуғ ўзгаришларнинг замондошлари ва қатнашчилари бўлган ҳар биримизнинг ҳаётимиздаги бутун бир тарихий даврдир.

Ҳозирги Болгария билан бундан чорак аср бурунги Болгарияни олиб қарасак, уларни турмушнинг ҳеч бир соҳасида, ҳеч бир жиҳатдан, ҳеч бир йўлда асло таққослаб бўлмайди.

Мисол учун қишлоқ хўжалигини олиб кўрайлик.

Кўҳна Болгария индустриал Европанинг камбағал ва аграр бир бўлагига айланиб қолган қишлоқ хўжалик мамлакати эди. Унинг ери ҳар бири ўрта ҳисобда уч-тўрт декардан иборат 12 миллион чек участкаларга парчаланган эди. Табиийдирки, ер майда-майда бўлиб кетганлиги сабабли ҳам, қишлоқнинг бениҳоя камбағаллиги сабабли ҳам ҳеч қандай механизация тўғрисида сўз бўлиши мумкин эмас эди.

Мамлакатимизда кооператив тузумининг тез ва муваффақиятли ғалаба қозонишига нима сабаб бўлди? Аввало, шуни уқтириб ўтиш керакки, бизнинг партиямиз Лениннинг кооператив планини назарий асос қилиб олиб, шу планга таянди ва СССРдаги колхоз қурилишини майда товар хўжаликларини социалистик хўжаликка айлантиришнинг классик намунаси қилиб олиб, мана шу тажрибага таянди. Партиямиз Ленин идеяларини ва совет колхозларининг тажрибасини ўзимизнинг шароитимизга, болгар шароитига мувофиқ ижодий амалга оширди ва татбиқ қилди. Меҳнат кооператив деҳқончилик хўжаликлари ернинг майда хусусий мулклиги сақланиб қолган шароитда хўжаликни социалистик тарзда юритишнинг энг қулай формаси бўлиб чиқди.

Болгария Коммунистик партияси Марказий Комитетининг апрель пленуми мамлакатнинг бутун ижтимоий-сиёсий, иқтисодий ва маданий турмуши учун зўр туртки бўлди. Пленум қишлоқдаги кооператив тузумини ривожлантиришда ҳам бурилиш нуқтаси бўлиб қолди. Қишлоқ хўжалиги соҳасида меҳнат кооператив деҳқончилик хўжаликларининг ривожланишига тўсиқ бўлиб турган бир қанча катта нуқсон ва камчиликлар олиб ташланди. Хўжаликлар ва кооперативларнинг моддий манфаатдорлик принципи қайтадан тикланди. Интенсивлаштириш қишлоқ хўжалигини ривожлантиришдаги асосий йўл бўлиб қолди.

Давлат деҳқончилик хўжаликларини ва меҳнат кооператив деҳқончилик хўжаликларини йириклаштириш меҳнат кооператив деҳқончилик хўжаликларини ташкилий жиҳатдан, кадрлар билан ва иқтисодий жиҳатдан мустаҳкамлаш учун айниқса катта роль ўйнади. Меҳнат кооператив деҳқончилик хўжаликларининг йириклаштирилганлиги аслини олганда Болгариядаги кооператив тузумини янада ривожлантирди, қишлоқдаги социалистик ишлаб чиқариш муносабатларини янада ривожлантирди, қишлоқ хўжалигидаги ишлаб чиқарувчи кучларни ва ишлаб чиқаришни тез ривожлантиришнинг зарур шарти бўлди.

Ҳозирги кунда социалистик қишлоқ хўжалигининг 3 миллиард 800 миллион левдан кўпроқ асосий ишлаб чиқариш фондлари бор. Бу — социалистик қурилиш йилларида тўла равишда вужудга келтирилган қудратли моддий-ишлаб чиқариш базасидир. Бунда шу нарсани назарда тутиш керакки, қишлоқ хўжалигига сарфланаётган капитал маблағлар йилдан-йилга кўпайтирилмоқда. Масалан, бу йилнинг ўзидагина қишлоқ хўжалигига 500 миллион левдан кўпроқ капитал маблағ сарфланади. Ҳозирги кунда кооперативларимизнинг далаларида 15 от кучига айлантириб ҳисоблаганда 84 минг трактор, 15 мингдан кўпроқ комбайн ишлаб турибди. Суғориладиган майдонлар тахминан 1 миллион гектарга етди. Қишлоқ хўжалигига 36 минг мутахассис хизмат кўрсатмоқда, 27 та илмий-тадқиқот институтлари ва 28 та тажриба станциялари ишлаб турибди. Меҳнат унумдорлиги тахминан тўрт баравар ошди, қишлоқ хўжалигининг ялпи маҳсулоти икки баравардан зиёдроқ кўпайди.

Саноатимизни ривожлантириш соҳасида рўй берган ўзгаришларнинг манзараси тағин ҳам кўпроқ ҳайратда қолдиради.

Буржуа Болгарияси саноат давлати сифатида қай аҳволда эди? Урушдан олдинги 1939 йилда аҳоли жон бошига ҳисоблаганда 42 киловатт соат электр энергия ишлаб чиқарилган бўлса, ўша йилнинг ўзида ўша вақтдаги машинасозлик саноати мамлакатни қуйидаги буюмлар билан: масалан, 9 та молотилка, 60 та вагонетка, 15 та саноат буғ қозони билан таъминлаб турган бўлса; металлургия 6 минг тонна пўлат бериб турган бўлса ва аҳоли жон бошига ҳисоблаганда 3 килограммдан темир руда қазиб чиқарилган бўлса, бундай шароитда Болгариянинг саноат потенциали тўғрисида умуман жиддий бир гап айтиш мумкинми, ахир!

1944 йил 9 сентябрдан кейин мамлакатни индустрлаштириш масаласи халқ ҳокимияти олдида дарров пайдо бўлган жуда жиддий ва қийин масала бўлиб қолди. Болгария Коммунистик партиясининг V съездидан бошлаб социалистик индустрлаштириш хўжалик сиёсатимизнинг, ишлаб чиқарувчи кучларни тез ривожлантириш, халқнинг турмуш даражасини ошириш сиёсатининг асосий йўлига айланди.

Болгария Коммунистик партияси Марказий Комитетининг апрель пленуми шу жиҳатдан қараганда, бурилиш нуқтаси бўлди. Пленумда мамлакат экономикасини ривожлантиришдаги камчиликлар очиб ташланди ва оғир саноат тармоқларини ривожлантириш суръатларини ошириб, саноат ишлаб чиқаришининг тармоқ структурасини такомиллаштириб, ҳозирги замон даражасидаги янги йирик ишлаб чиқариш қувватларини қуриш, шу тариқа индустрлаштиришни тезлаштиришнинг равшан йўли белгилаб берилди.

Мамлакатни индустрлаштириш планларини муваффақиятли равишда амалга оширмоқ учун бизда энергетика масаласи биринчи босқичдаёқ ҳал қилувчи аҳамиятга эга бўлди. Электр энергетика қувватларини илдам ривожлантириш сиёсати натижасида электр энергия ишлаб чиқариш 1968 йилда 15 миллиард 451 миллион киловатт-соатга етди.

Энергетика базаси билан бирга биз миллий ишлаб чиқаришнинг хом ашё базасини — саноат ва қишлоқ хўжалик базасини ҳам вужудга келтира бердик. Шу соҳадаги ишларнинг кўлами қандай бўлганлигини 1968 йилдаги қазиб чиқариш рақамлари кўрсатиб турибди: ўша йили биз 2 миллион 645 минг тонна темир руда, 402 минг тонна мис руда, қарийб 31 миллион тонна тошкўмир қазиб чиқардик.

Металлургияни ривожлантириш мамлакатимизни индустрлаштиришда алоҳида ўрин олиб турибди. 1968 йилда рангли металлургия саноати 36 минг тоннадан кўпроқ қўрғошин, 75 минг тонна чамаси рух ишлаб чиқарди, қора металлургия эса 1 миллион 461 минг тонна пўлат, пўлат ишлаб чиқармоқ учун 1 миллион тоннадан зиёдроқ чўян, 1 миллион 28 минг тонна прокат берди ва ҳоказо.

Болгариядаги социалистик индустрлаштиришнинг бошқа бир характерли белгиси шуки, замонавий химия саноати барпо қилинди. Равшан сиёсат ўтказиб келинганлиги ва катта капитал маблағлар сарфланганлиги натижасида ҳозирги вақтда химия саноати озиқ-овқат, машинасозлик ва металл ишлаш саноатидан кейин саноат тармоқлари орасида учинчи ўринга чиқмоқда.

Болгарияни индустрлаштиришда машинасозлик ҳал қилувчи роль ўйнайди. Биз машинасозликни ривожлантиришни деярли йўқ жойдан бошладик, лекин уни биз диққат марказига қўйдик. Шунинг учун ҳам эндиликда бутун саноатимизнинг қиёфасини машинасозлик тобора кўпроқ белгилаб берадиган бўлиб қолди. Ҳозир биз жуда хилма-хил машинасозлик маҳсулотларини чиқармоқдамиз, бу маҳсулотлар ўнлаб мамлакатларда тобора кўпроқ манзур бўлмоқда. Эндиликда биз машинасозлик саноатини ҳозирги замон муваффақиятлари ва талабларига мувофиқ тағин ҳам юксак техникавий даражага кўтариш вазифасини олдимизга қўйдик. Бу вазифани муваффақиятли ҳал қилиш социалистик интеграцияга, социалистик мамлакатлар ўртасида ишлаб чиқаришни ихтисослаштиришнинг ва кооперативлаштиришнинг янада мустаҳкамланишига, экономикамизни бошқа социалистик мамлакатларнинг экономикаси билан ва, аввало, Совет Иттифоқининг экономикаси билан тобора кўпроқ яқинлаштиришимизга жуда кўп даражада боғлиқдир.

Оғир саноат тармоқлари устун даражада ривожлантирилганлиги ва айни вақтда енгил саноат маҳсулоти анча кўпайтирилганлиги натижасида ишлаб чиқариш воситаларини ишлаб чиқариш билан истеъмол буюмларини ишлаб чиқариш ўртасида тўғри нисбат вужудга келди. Бу нисбат 1968 йилда 57:43 га тенг эди. Мана шунинг ўзи ҳам келгусида ҳар иккала группани ривожлантириш суръатларини бир-бирига яқинлаштиришимизга ҳамда шахсий истеъмол молларини кўпроқ миқдорда ва тобора хилма-хил қилиб ишлаб чиқаришни таъминлашимизга, халқимизнинг турмуш даражасини оширишни тезлаштиришимизга имконият беради.

Буржуа Болгарияси билан таққослаш у ёқда турсин, ҳозирги Болгариянинг илгариги йиллари билан ҳам таққослашимиз қийин. Биз шундай суръатлар билан ривожланмоқдамизки, ҳатто бундан олдинги 10 йил билан таққослашнинг ўзи ҳам қийин. Масалан, шу йилнинг биринчи ярмида чиқарилган маҳсулотнинг миқдори 1953, 1954 ва 1955 йилларнинг ҳаммасида ишлаб чиқарилган жамики маҳсулотнинг ҳажмига тенг. Миллий даромаднинг ўсишидаги бир процент биринчи беш йилликда 18.400 минг левга тенг бўлган бўлса, бешинчи беш йилликда бу процент тахминан 80 миллион левни ташкил қилади.

Аҳоли жон бошига ҳисоблаганда миллий даромаднинг ўсиши сингари умумлаштирувчи кўрсаткич тўғрисидаги маълумотларни қараб чиқайлик. Болгарияда миллий даромад 1953—1956 йиллардаги даврда ўрта ҳисобда йилига 5,4 процент кўпайган бўлса, 1957—1968 йиллардаги даврда йилига 8,1 процент кўпайди. Хўш, энг ривожланган капиталистик мамлакатларнинг баъзиларида аҳоли жон бошига ҳисоблаганда миллий даромаднинг ўсиши қандай? 1956—1967 йиллардаги маълумотларни олиб қарасак, бу ўсиш Англияда 1,9 процент, Бельгияда 2,6 процент, Германия Федератив Республикасида 3,4 процент, Канадада 2 процент, АҚШда 2 процент, Францияда 3,5 процент, Швецияда 2,9 процент бўлганини кўрамиз.

Ҳозир партиямиз, халқимиз социалистик тузумни янада ривожлантиришнинг сифат жиҳатидан маълум даражада янги вазифаларини, ҳозирги босқичнинг социал-иқтисодий шароитлари, фан-техника революцияси талаб қилган, эндиликда бизнинг жамиятимиз олдида очилган катта имкониятлар талаб қилган вазифаларни кун тартибига қўймоқдалар. Халқ хўжалигини янада интенсивлаштириш, қишлоқ хўжалиги ва саноат соҳасида, фан фронтида тағин ҳам кўпроқ концентрациялаш мақсадида, мамлакатимиздаги социал бошқарувнинг яхлит системасини такомиллаштириш мақсадида биз партиямиз Марказий Комитети июль пленумининг қарорлари руҳида белгиланган тадбирларнинг кенг программасини амалга ошира бошладик.

Бу тадбирларни амалга ошириш учун ишчилар синфининг, кооперативчи деҳқонларнинг, фан-техника зиёлиларининг ва барча зиёлиларимизнинг куч ва ғайратлари керак бўлади. Бу тадбирлар Болгария Халқ Республикасининг олға томон ривожланишини тағин ҳам кўпроқ тезлаштиради.

Халқимизнинг турмуш даражаси ошганлигини кўрсатиб турган нарсалар кўп. Мисол учун аҳоли жон бошига тўғри келадиган реал даромадни олиб кўрайлик. 1953—1968 йилларнинг ўзидагина бу реал даромад кўпайиб (1952 йилги нархлар билан ҳисоблаганда) 341 левдан 933 левга етди, ёки деярли 3 баравар ошди. Биз иш ҳақини аста-секин кўпайтириш ва халқ истеъмол қиладиган молларнинг нархларини пасайтириш йўлини изчиллик билан ўтказиб келмоқдамиз. Партия Марказий Комитети ва Министрлар Советининг халқнинг турмуш даражасини янада ошириш тўғрисида бундан бир неча кун аввал эълон қилган қарори ҳам мана шу йўлнинг ифодасидир.

Истеъмол фонди ҳам анча кўпайди. Аҳоли жон бошига ҳисоблаганда қилинган истеъмолнинг ўртача миқдори 1952 йилда 234 левни ташкил этган эди. 1968 йилда 695 левга етди.

Болгария буржуазияси тарих саҳнасига кечикиб, ривожланган мамлакатларда капиталистик тузум ва унинг идеологияси ўз умрини тугатаётган ва социалистик идеялар жаҳон бўйлаб қадам ташлаб бораётган бир вақтда чиқди. Болгария озод қилинганидан кейин орадан атиги 13 йил ўтгач Болгария ишчи социал-демократик партияси пайдо бўлди ва ёш ишчилар ҳаракатида ҳамда халқ зиёлилари орасида социалистик онгни тарбиялаш учун қунт билан кураш олиб борди. Эксплуататор синфларнинг идеялари халқ оммасига ёт ва машъум эди, социализм идеялари оммага тушунарли ва яқин эди. Ёш болгар зиёлиларининг катта кўпчилиги халқ орасидан чиққан, озодлик руҳи билан вояга етказилган ва шу сабабли социализмнинг юксак идеалларини ўзига ғоят тез сингдирадиган зиёлилар эди. Шу сабабли болгар социалистик ҳаракатини асосан халқ муаллимлари яратганлиги ўша вақт учун жуда табиий бир ҳол бўлди. Партиямизнинг асосчиси унутилмас Димитр Благоевнинг ўзи ҳам халқ муаллими эди.

Болгария Коммунистик партияси ташкил топган кундан бошлаб болгар зиёлиларининг кўпчилиги у билан бирга бўлди, зиёлиларнинг катта қисми — энг яхши ва энг обрўли қисми — партиянинг жанговар сафларида туриб, коммунизм байроғи остида жанг қилди ва жонини фидо этди.

Мисол учун халқ маорифини олиб кўрайлик. Ўтган йиллар мобайнида биз маориф системамиз олдида турган учта асосий вазифани ҳал қилдик. Биринчи вазифа — маориф системасини социалистик ривожланишнинг эҳтиёжларига энг кўп даражада жавоб берадиган социалистик маориф системасига айлантиришдан иборат бўлди. Иккинчи вазифа — социалистик ривожланишнинг ҳамма соҳалари учун, айниқса моддий ишлаб чиқариш соҳаси учун зарур кадрларни тезроқ вужудга келтиришдан иборат бўлди. Учинчи вазифа — ҳамма ёшларнинг тўлиқсиз ўрта таълим, кейин эса ўрта ёки профессионал таълим ҳам олишига имконият бермоқ учун, ёшлар турмушининг у ёки бу соҳасида меҳнатга тайёрланмоғи учун маориф системасини изчиллик билан демократлаштиришдан иборат бўлди.

Мана шу уч вазифа асосан ҳал қилинди ва ҳал қилинганда ҳам муваффақиятли ҳал қилинди. Ҳозир олдимизда турган вазифа шуки, бутун ёш авлодни умумий мажбурий ва текин ягона ўрта маълумотга ўтказиш учун шароит вужудга келтиришимиз керак. Бу болгар миллатининг келажаги учун жуда катта оқибатларга эга тарихий ғалаба бўлади.

Ҳозирги кунда Болгария Халқ Республикасининг ўз миқёси учун жуда катта бўлган илмий ходимлар, ўқитувчилар, инженерлар, муаллимлар, агрономлар, врачлар, архитекторлар техниклар, адабиёт ва санъат арбоблари армияси бор. Ақлий меҳнат билан шуғулланувчи бу қудратли куч ишчилар синфи ва кооперативчи деҳқонлар билан ёнма-ён туриб ўзининг билимларини, талантини ва ғайратини социалистик жамият қуришга сарфламоқда.

Халқимизнинг социал-иқтисодий ва ғоявий бирлигини социалистик ижтимоий тузумнинг ҳатто энг ашаддий душманлари ҳам инкор қилолмасалар керак. Деҳқонларимизни орқага — капиталистик қишлоққа қайтара оладиган ёки қарийб икки миллион кишилик ишчи синфимизни капитал олди-сотди қиладиган буюмга айлантира оладиган куч энди дунёда йўқ эканлиги ҳаммага равшанку, ахир!

Мамлакатимиз меҳнаткашлари ўзларининг коммунистик идеялар асосидаги маънавий-сиёсий бирликларини аллақачондан бери, революцион курашнинг биринчи йилларидан бери тоблаб келдилар. 1923 йилги сентябрь қўзғолонини эслатиб ўтиш кифоя қилади. Ўша қўзғолон вақтида ўз замонининг энг катта сиёсий кучлари — Болгария Коммунистик партияси ва Болгария халқ деҳқонлар иттифоқи ёнма-ён туриб душманга қарши қўзғалдилар.

Ҳозир ҳам Болгариянинг энг кекса ижтимоий-сиёсий ташкилотларидан бири — Болгария Халқ деҳқонлар иттифоқининг аъзолари биз, коммунистлар билан ёнма-ён туриб фидокорона ишламоқдалар.

Болгария халқ деҳқонлар иттифоқининг мамлакатимизнинг чет эллардаги прогрессив ва демократик ҳаракатлар билан алоқасини мустаҳкамлашда, социалистик Болгариянинг халқаро майдондаги обрўйини оширишда ҳам катта хизматлари бор. Биз аминмизки, курашдош қардошларимиз — Болгария халқ деҳқонлар иттифоқининг аъзолари — халқнинг бахт-саодати йўлида социалистик ватанимизнинг равнақи йўлида бундан буён ҳам биз коммунистлар билан иноқ бўлиб ишлаяжаклар.

Ватан фронти, касаба союзлари, комсомол, оммавий ва маданий ташкилотлар социализмнинг ғалаба қилишида ҳамда халқимизнинг социал-иқтисодий ва ғоявий бирлигини мустаҳкамлашда ўтган йиллар мобайнида жуда катта роль ўйнадилар.

Бизнинг демократиямиз — социалистик демократия, сўзда эмас, балки амалдаги демократиядир. Чунки у ҳақиқатан халқ ҳокимиятидир, чунки у пролетариат диктатураси асосида амалга оширилмоқда, ривожланиб бораётган социалистик экономикага таянмоқда. Пролетариат диктатураси мустаҳкам ва бақувват бўлган тақдирдагина, халқ хўжалиги халқнинг турмуш даражасини тўхтовсиз ошириш учун, халқнинг ўсиб бораётган моддий ва маънавий эҳтиёжларини қондириш учун моддий шарт-шароит яратиб, муваффақиятли ривожланиб бораётган тақдирдагина, фақат шу тақдирдагина чинакам демократия бўлиши мумкин, халқдан келиб чиққан ва ҳақиқатан халқ манфаатларига хизмат қилаётган демократия бўлиши мумкин. Буни Совет Иттифоқининг тажрибаси ва бошқа социалистик мамлакатларнинг тажрибаси ҳам, ўзимизнинг тажрибамиз ҳам кўрсатиб турибди.

Халқ ҳокимияти йилларида Болгарияда амалга оширилган катта ижтимоий-сиёсий ва иқтисодий ўзгаришлар Болгариянинг қуролли кучларида ҳам ўзининг тўлиқ ифодасини топди. Илгари ҳеч қачон Болгариянинг бундай армияси бўлмаган эди. Энг замонавий қуроллар билан қуролланган, коммунистик идеяларга бошдан охиригача содиқ бўлган, Болгариянинг социалистик ғалабаларини ва коммунистик келажагини улуғ Совет Армияси ҳамда Варшава Шартномасига аъзо бўлган мамлакатларнинг армиялари билан қардошларча дўст бўлиб жон-тани билан ҳимоя қилишга тайёр бўлиб турган Болгария Халқ Армияси эндиликда шундай реал кучдирки, тинчлик ва социализм душманлари бу куч билан ҳисоблашадилар ва ҳисоблашмасликлари мумкин эмас.

Мана 25 йилдирки Болгария Халқ Республикаси улуғ ишимизнинг — социализм ва коммунизм ишининг ғалабасини кўзлаб социализм позицияларини мустаҳкамлашга ва кучайтиришга қаратилган ташқи сиёсатни изчиллик билан оғишмай ўтказиб келмоқда.

Мана 25 йилдирки Болгария Халқ Республикаси бутун дунёда тинчликни сақлаш ва мустаҳкамлашга қаратилган ташқи сиёсатни, Болқонда яхши қўшничилик муносабатлари ва ҳамкорлик сиёсатини, турли ижтимоий тузумдаги давлатлар билан тинч-тотув яшаш сиёсатини изчиллик билан оғишмай ўтказиб келмоқда.

Қардош социалистик мамлакатлар билан ва аввало бизни икки марта озодликка олиб чиққан, бутун дунёда коммунизмнинг таянчи бўлган Совет Иттифоқи билан Болгариянинг алоқаларини ҳар томонлама мустаҳкамлаш ва ривожлантиришга қаратилган равшан ва изчил йўл ташқи сиёсатимиз асосларининг асосидир.

Болгариянинг туб манфаатлари жаҳон социалистик системаси мамлакатлари билан ўзаро муносабатларимизни ҳам белгилаб беради. Бу манфаатлар Варшава Шартномасига аъзо бўлган ва Ўзаро Иқтисодий Ёрдам Кенгашига аъзо бўлган мамлакатлар билан иттифоқчилик шартномаларимизга ҳам асос қилиб олинган. Муштарак тақдир, муштарак мақсад, муштарак кураш — коммунизм ғалабаси учун кураш бизни шу мамлакатлар билан боғлаб турибди!

Ривожланаётган мамлакатларга ва капиталистик ижтимоий тузумдаги мамлакатларга нисбатан ҳам бизнинг сиёсатимиз изчил ва равшан. Бу сиёсат — ўзининг миллий мустақиллигини сақлаб қолиш учун, ўз экономикасини мустаҳкамлаш учун, нокапиталистик тараққиёт йўлидан ривожланиш учун курашаётган мамлакатларни ҳар томонлама қўллаб-қувватлаш сиёсатидир. Бу сиёсат империализмга қарши, ўз мустақиллигини қўлга киритиш учун курашаётган халқларнинг миллий озодлик ҳаракатларини ҳар томонлама қувватлаш сиёсатидир. Бу сиёсат давлатларнинг ижтимоий тузумидан қатъий назар улар билан тинч-тотув яшаш сиёсатидир.

Халқаро мавқеимизнинг ниҳоят даражада барқарорлиги, Болгариянинг халқаро майдондаги юксак обрўйи, жаҳондаги прогрессив кучлар орасида мамлакатимизнинг ҳурматга эга бўлганлиги мана шу ташқи сиёсатимизнинг тантанасидир. Ҳозирги кунда Болгария Халқ Республикаси жаҳоннинг ҳамма қитъаларидаги 80 мамлакат билан дипломатик муносабатларда бўлиб келмоқда, 111 мамлакат билан савдо алоқалари бор ва бутун дунёда тинчликни мустаҳкамлаш ишига, халқлар ўртасида ҳамкорликни ривожлантириш ишига ҳамма даражаларда ўзининг ҳиссасини қўшмоқда.

Табиийдирки, Болқон ярим оролидаги аҳвол, ўзимизга қўшни мамлакатлар билан муносабатларимиз биз учун алоҳида аҳамиятга эга.

Болқон давлатлари ўртасида ўтмишдан мерос бўлиб қолган ғоят мураккаб ўзаро муносабатларга қарамай, мана 25 йилдирки, Болгария Халқ Республикаси яхши қўшничилик ва ҳамкорлик сиёсатини ўтказиб келмоқда. Бу сиёсат коньюнктура мулоҳазаларининг натижаси эмас, ожизликнинг ифодаси эмас. Болгария сиёсий, иқтисодий ва ҳарбий жиҳатдан ҳеч қачон ҳозиргидек кучли бўлмаган эди. Унинг ҳеч қачон ҳозиргидек қудратли ва содиқ иттифоқчилари бўлмаган эди. Лекин Болгария — социалистик мамлакат, шу сабабли унинг миллий манфаатлари ҳам, социалистик системанинг ҳамда халқаро коммунистик ва миллий озодлик ҳаракатининг манфаатлари ҳам Болгариянинг олдига Болқон ярим оролида тинчлик, яхши қўшничилик ва ҳамкорлик сиёсатини, барча Болқон халқларининг туб манфаатларига тўла жавоб берадиган сиёсатни ўтказишни қатъий зарурат қилиб қўяди. Шу сабабли, бундан буён ҳам биз ўз ўртамизда яхши қўшничилик муносабатларини ва тинч ҳамкорликни ривожлантириш манфаатлари йўлида бутун кучимизни сарфлайверамиз ва бу йўлдаги ҳар бир ташаббусни қувватлай берамиз. Болқондаги социалистик мамлакатлар ва халқлар ўртасида дўстликни ва ўзаро ёрдамлашишни мустаҳкамлай берамиз.

Бирлашган Миллатлар Ташкилотининг ишига, планетамиздаги давлатлар ва халқлар ўртасида тинчлик ва ҳамкорликнинг олижаноб мақсадларини кўзлаётган ҳар хил давлат, ижтимоий-сиёсий, касаба союз, иқтисодий, илмий, оқартув, маданий ва бошқа ташкилотларнинг фаолиятига Болгария Халқ Республикаси бундан буён ҳам ўз ҳиссасини қўшаверади.

Коммунистик ва ишчи партиялар Москва кенгашининг қарорларини амалга оширмоқ учун халқаро коммунистик ва ишчилар ҳаракатини ҳамда жаҳон антиимпериалистик фронтини мустаҳкамлашга Болгария Коммунистик партияси бундан буён ҳам ўз ҳиссасини қўшишга маҳкам бел боғлаганлигини алоҳида уқтириб ўтмоқчиман. Болгария Коммунистик партияси ўзи ташкил топган кундан бошлаб пролетар интернационализмига оғишмай содиқ бўлиб келмоқда, ўнг ва «сўл» оппортунизмга қарши кураш олиб бормоқда.

Революциямизнинг 25 йиллиги кунида биз қаҳрамон Вьетнам халқига қардошлик саломимизни йўллаймиз. Вьетнам халқи озодликнинг қабиҳ душманларига қарши қандай кураш олиб бориш кераклиги намунасини ҳозирги бутун инсониятга кўрсатиб турибди. Шу сабабли биз «Вьетнам, сен билан биргамиз!» деб қайта ва қайта такрорлаймиз.

Исроил агрессиясига қарши, империализмнинг араб халқларини тиз чўктириш учун қилаётган уринишларига қарши курашаётган араб халқларини табриклаймиз. Уларнинг босиб олинган территорияларини қайтариб олиш учун, Фаластин масаласини одилона ҳал қилиш учун, миллий ривожланиш ва социал тараққиёт учун олиб бораётган курашини қўллаб-қувватламоқдамиз ва бундан буён ҳам қўллаб-қувватлаймиз.

Қолган колониялардаги халқларнинг революцион қуролли кучлари курашчиларини табриклаймиз. Мазлум халқларнинг курашига қаердаки имконимиз бўлса ҳамма жойда ёрдам бериб келдик. Шармандали мустамлакачиликни батамом тугатиш учун курашаётган халқлар олдидаги ўз бурчимизни бундан буён ҳам бажараверамиз.

Биз турли ижтимоий тузумдаги мамлакатларнинг тинч-тотув яшаши тарафдоримиз. Бунга социалистик мамлакатларнинг Будапештдаги учрашувида қабул қилинган мурожаат ҳам далил бўла олади. Болгария шу мурожаатга қўл қўйганлардан биридир. Бунга Европа хавфсизлиги масалаларига бағишлаб кенгаш чақириш тўғрисидаги таклифимиз ҳам далил бўла олади.

Айни вақтда биз тинчлик учун қандай қатъият билан курашаётган бўлсак, ҳар қандай зулмга ҳам шундай қатъият билан курашаётирмиз. Тинчлик бўлиши учун агрессорни жиловлаб қўйиш керак! Тинчлик бўлиши учун, янги уруш оловини ёқувчиларни жиловлаб қўймоқ учун антидемократик диктаторлик режимлари барбод қилиниши лозим, янги фашизмнинг ҳокимият тепасига чиқиб олиш йўлига ғов солиниши ва халқларнинг тараққиётга борадиган йўли очиб қўйилиши керак!

Биз бир мамлакатнинг бошқа мамлакатларнинг ички ишларига аралашувига қаршимиз. Лекин миллий ва социал озодлик учун курашаётганларга бўлган ўзимизнинг оташин ҳайрихоҳлигимизни яшираётганимиз йўқ, яшира олмаймиз ва яширишни истамаймиз, чунки улар инсониятнинг тинчлик, озодлик, тараққиёт учун олиб бораётган улкан жангида бизнинг ўртоқларимиз ва қардошларимиздир!

Болгария социалистик мамлакат бўлиб туғилган кунидан бошлаб шунчаки социалистик мамлакат сифатида эмас, балки жаҳон социалистик системасининг мамлакатларидан бири сифатида яшаб келмоқда, курашмоқда, ўзининг келажагини қурмоқда ва планлаштирмоқда. Болгарияда социализм қуриш миллий масала бўлиши билан интернационал масала ҳам эканлигини яхши биламиз. Ўтган чорак аср мобайнида халқимиз эришган катта муваффақиятлар мамлакатнинг қиёфасини ва одамларнинг турмушини тубдан ўзгартириб юборди, меҳнаткашларнинг турмуш даражасини, маданиятини юқори поғонага кўтарди, уларнинг турмушини яхшилади, Болгариянинг ривожланиши учун янги жуда катта истиқболлар очиб берди. Айни вақтда бошқа социалистик мамлакатларнинг ютуқлари каби бизнинг ҳам социалистик қурилишдаги ютуқларимиз социалистик ҳамдўстликнинг, жаҳон социалистик системасининг ижтимоий-сиёсий, иқтисодий, маданий ва мудофаа қувватини мустаҳкамлади, социалистик ижтимоий тузумнинг, улуғ коммунистик идеяларнинг жозибадорлик кучини кўпайтирди.

Болгариядаги социализм қурилиши социалистик ижтимоий тузумнинг чекланмаган имкониятларини, марксизм-ленинизмнинг, маркча-ленинча фалсафанинг, улуғ таълимотимизнинг ўзгартирувчи кучини жаҳонга кўрсатувчи намуналарнинг биридир. Бизни таълимотимизнинг зафарли байроғи остида мана шу йилларнинг ҳаммасида Болгария Коммунистик партияси олға бошлаб борди ва зўр муваффақиятларга олиб келди. Болгариядаги социалистик қурилиш халқаро аҳамиятининг асосий жиҳатларидан бири ҳам мана шу.

Совет Иттифоқи Коммунистик партияси билан совет халқи бутун революцион инсониятга йўл очиб бораётганлигига Болгария Коммунистик партияси революцион жанг йилларидаёқ қаттиқ ишонган эди. Болгарияда социалистик революция ғалаба қозонгач, биз совет тажрибасини, совет намунасини ҳеч бир иккиланмай, тўла ишонч билан қабул қилиб олдик. Бизнинг ишончимизни турмуш тўла-тўкис оқлади, социалистик жамият қуришнинг асримизнинг улуғ даҳоси Владимир Ильич Ленин ишлаб чиққан ва СССРда социализм қурилиши жараёнида КПСС билан совет халқи зўр муваффақият билан амалга оширган асосий принциплари жаҳоншумул-тарихий аҳамиятга эга эканлигини ва унинг ялпи моҳиятини тасдиқлади.

Ҳозир Болгариянинг намунаси шуни яққол кўрсатиб турибдики, совет халқлари очган ва босиб ўтган йўл—энг тўғри йўл бўлиб инсониятни капитализм тубанлигидан социализм чўққилари сари элтади. Болгариядаги социалистик қурилиш тажрибаси халқаро аҳамиятининг иккинчи жиҳати ҳам ана шундан иборат.

Иккинчи жаҳон урушидан кейин социалистик тузум ўрнатилган мамлакатлар тажрибасининг бир қисми бўлган бизнинг тажрибамиз халқаро аҳамиятининг учинчи жиҳати деб биз шуни биламизки, бизнинг давримизда социалистик мамлакатда социализмни Совет Иттифоқи ва бошқа социалистик мамлакатлар билан шу мамлакатнинг энг яқин ҳар томонлама алоқалари ўрнатилган тақдирдагина муваффақиятли равишда қуриш мумкин. Бу нарса ҳаётда исбот бўлди.

Совет Иттифоқи, таъбир жоиз бўлса айтиш мумкинки, жаҳон социалистик системасининг отахон мамлакатидир. Ундан ажралиш, социалистик мамлакатни Совет Иттифоқи билан боғлаб турган алоқаларни узиш ёки бўшаштириш шу мамлакатнинг нормал ривожини издан чиқаришга, унинг ўсишида касалга чалиниш ва нуқсонларга олиб келади, баъзан унинг социалистик ривожланиш йўлини ҳам хавф остида қолдириши мумкин бўлган тойишларга олиб боради. Афсуски, жаҳон социалистик системаси ҳаётида ана шундай мисоллар бор.

Лекин социалистик мамлакатнинг Совет Иттифоқи билан ҳар томонлама яқин алоқалари социализм негизларини қуриш ва етук социалистик жамият қуришга ўтиш даврида жуда катта аҳамиятга эга бўлган бўлса, ҳозир биз, социалистик мамлакатлар ва умуман бутун дунё қадам қўйган янги босқичда социалистик мамлакатларни янада ривожлантиришга, уларнинг Совет Иттифоқи билан ва ўз ўрталаридаги тағин ҳам кенг ва мустаҳкам, тағин ҳам яқин алоқаларисиз мутлақо эришиб бўлмайди.

Хўш, бу гапнинг маъноси нима? Бу—фақат ғоявий-сиёсий мулоҳазалар важидан, СССРга қардошларча эътиқодимиз сабабли биз ўйлаб чиқарган гапми? Йўқ, бу—ҳозир жаҳонда содир бўлаётган фан-техника революцияси натижасида, айниқса ўсиб кетган жаҳон тараққиётининг объектив жараёни тақозо этган темир заруратнинг ўзидир.

Социалистик мамлакатлар ўртасида келишиб йўлга қўйилган ва шу пайтгача ҳам каттагина миқёсда амалга ошириб келинган меҳнат тақсимоти, интеграция, концентрация, ихтисослаштириш ва кооперациялаш —социализмни янада ривожлантириш йўли бўлиб қолди. Шу сабабли Болгария Халқ Республикаси Ўзаро Иқтисодий Ёрдам Кенгаши махсус сессиясининг тарихий қарорларини зўр мамнуният билан табриклайди ҳамда бу қарорларнинг амалга оширилишини ва ривожлантирилишини бундан буён ҳам тўла-тўкис ва ҳар томонлама қўллаб-қувватлай беради.

Социалистик мамлакатлар ўртасидаги икки томонлама ҳамкорликнинг роли ва аҳамиятини ғоят юксак баҳолаб, биз Совет Иттифоқини социализм жаҳон системасини ривожлантириш асосларининг асоси деб биламиз ҳамда унинг тажрибаси аҳамиятини инобатга олиб ва у ўзининг янада ривожланиш вазифаларини мустақил ҳал этишгагина эмас шу билан бирга бошқа социалистик мамлакатларнинг иқтисодий ривожланишига энг самарали ёрдам беришга ҳам қодир бўлган энг қудратли ва ривожланган экономикага эга эканлигини инобатга олиб Совет Иттифоқини коммунизм байроқдори деб биламиз.

Совет Иттифоқининг ўзгармас интернационализми —жуда катта аҳамиятга эга бўлган фактдир, чунки Совет Иттифоқи жаҳон социализмининг, умуман инсоният тараққиётининг ишонган тоғи ва таянчи бўлишдан иборат қийин ва улуғвор тарихий вазифани бажариб келганлигини, бажараётганлигини ва бундан кейин ҳам бажаришини шу факт кўрсатиб турибди.

(Давоми учинчи бетда).

СОФИЯДА ТАНТАНАЛИ ЙИҒИЛИШ

ЎРТОҚ Т. ЖИВКОВ ДОКЛАДИ

(Боши иккинчи бетда).

Биз, болгарларга келганда шуни айтиш керакки, ўзимизнинг социалистик ғалабаларимиз тўғрисида гапирганимизда, бизнинг муваффақиятларимиз —халқимиз қаҳрамонона меҳнати натижаси эканлигини ва шу билан бирга бу муваффақиятлар совет қардошларимизнинг чуқур интернационализми меваси эканлигини, ҳаётбахш Болгар —Совет дўстлиги ва ҳамкорлигининг самараси эканлигини яхши биламиз.

Бинобарин, биз социалистик Болгария келажагига доир ўз планларимизни тузаётганимизда бизнинг ишончимиз, бизнинг эътиқодимиз, фақат ўз кучларимизга ва ўсиб бораётган имкониятларимизгагина таянмасдан. Болгариянинг бутун ҳаётини социалистик ҳамдўстлик мамлакатларининг бутун ҳаётига тобора яқинлаштиришга ва аввало Совет Социалистик Республикалари Иттифоқи билан тобора яқинлашишга қаратилган йўлимиз бизга бахш этаётган ишончга ҳам асосланади.

Болгария Коммунистик партияси Болгарияда социалистик жамият қуриш соҳасидаги ўзининг раҳбарлик фаолиятида марксизм-ленинизмнинг улуғ ғояларига муттасил риоя қилади. Ўзининг бутун фаолиятида коммунизм улуғ ишининг интернационал характерига амал қилади. Ўтган бутун йигирма беш йил мобайнида халқаро коммунистик ҳаракатнинг Қизил байроғи, пролетар интернационализми байроғи ёнида Болгариянинг уч рангли байроғи ҳам ҳамиша ҳилпираб турди. Биз, болгар коммунистлари, биз билан бирга эса Болгария деҳқончилик халқ союзидаги дўстларимиз, Ватан фронтининг аъзолари, комсомоллар, бутун болгар халқи, социалистик жамиятимизнинг барча гражданлари ҳозир ҳам ўз муваффақиятларимиздан болгар ватанпарварлари сифатидагина эмас, шу билан бирга интернационалчилар сифатида, жаҳон коммунизми улуғ армиясининг жангчилари сифатида ҳам зўр мамнуният туйғуларига тўлиб тошмоқдамиз. Бизнинг ғалабаларимиз —халқаро коммунистик ва ишчилар ҳаракатининг ғалабаларидир. Халқаро коммунистик ва ишчилар ҳаракатининг ғалабалари эса бизнинг ҳам ғалабаларимиздир. Болгария Коммунистик партиясининг, болгар халқининг, Болгария Халқ Республикасининг позицияси ана шундай. Биз шу позициядан ҳеч қачон чекинмаймиз, унга ҳеч қачон хиёнат қилмаймиз!

Чунки, биз шунга ғоят аминмизки, социалистик мамлакатларнинг тобора мустаҳкамланиб ва ўсиб борувчи жаҳоншумул иттифоқи —инсониятнинг келажагидир.

Бугун, 1944 йил 9 Сентябрь революциясидан кейин чорак аср ўтган кунда, биз шуни зўр мамнуният ва ифтихор билан айтамизки, болгар халқи кўп қон тўкиб ва кўп азиз жонларни қурбон қилиб қўлга киритган, ўзининг бутун кучини, бутун талантини фидокорлик билан ишга солиб бунёд этган социализм Болгариянинг ижтимоий-сиёсий ҳаётида, экономикаси ва маданиятида, халқимизнинг турмуши ва маънавий ҳаётида узил-кесил ва батамом ғалаба қозонди.

Мана шу ерда, социалистик Болгариянинг 25 йиллиги муносабати билан бўлаётган тантанали йиғилиш минбаридан туриб биз улуғ Совет Социалистик Республикалари Иттифоқига, Совет Иттифоқи Коммунистик партиясига ва совет халқига ўзимизнинг абадий миннатдорчилигимизни қайта-қайта изҳор қиламиз, чунки уларнинг ҳал қилувчи ёрдами бўлмаганида 9 сентябрь революциясининг ғалабаси ҳам бўлмас эди.

Биз жаҳон пролетариатининг улуғ йўлбошчиси ва устози, марксизмнинг доҳиёна назариячиси ва пролетар революциясининг стратеги Владимир Ильич Ленининг улуғвор иши олдида таъзим қиламиз. В. И. Ленин туғилган куннинг 100 йиллигини партиямиз ва халқимиз бутун прогрессив инсоният билан бирга ғоят тантанали равишда нишонлайдилар.

Болгария Халқ Республикаси — социалистик ҳамдўстликнинг ажралмас таркибий қисмидир, буни у ўзининг куч манбаи ва ўз келажагининг гарови деб билади. Бинобарин, дўстларимизнинг ишончи комил бўлсинки, ҳар қандай вазиятларда, ҳар қандай оғир шароитларда ҳар қандай бўронларда социалистик Болгария ўз қардошлигимизга, курашимизга, муштарак тақдиримизга оғишмай содиқ бўлиб қолади!

ЎРТОҚ Н. В. ПОДГОРНИЙ НУТҚИ

Тантанали мажлиснинг ҳурматли қатнашчилари!

Азиз ўртоқлар ва дўстлар!

Бизнинг делегациямиз бу ердаги мана шу тантаналарда сизларнинг дўстингиз, қардошингиз ва сафдошингиз Совет Иттифоқи халқининг вакили бўлиб қатнашишдек юксак шарафга муяссар бўлди.

Совет Иттифоқи Коммунистик партияси Марказий Комитети, СССР Олий Совети Президиуми ва ҳукумати коммунистлар номидан, бутун кўп миллатли совет халқи номидан сиз, азиз дўстларга янги, эркин, социалистик Болгариянинг йигирма беш йиллиги муносабати билан ғоят қизғин салом ва энг самимий қутловлар йўллайдилар. Сизларга ва сизлар орқали болгар халқига социалистик қурилишда чин кўнгилдан тағин ҳам катта муваффақиятлар, сизнинг гуллаб-яшнаётган ватанингизнинг барча гражданларига бахт-саодат ва фароғат тилаймиз!

Байрам кунлари ва бугунги тантанали мажлисда совет халқи ва унинг Коммунистик партияси тўғрисида кўпгина самимий, сидқидил сўзлар айтилди. Биз ана шу эзгу сўзларни ғоят тўлқинланиб ва миннатдорчилик туйғулари билан қабул қиламиз.

Шонли сана — 1944 йилнинг 9 сентябри — болгар халқи тарихига абадий ёзилиб қолди. Шу куни коммунистлар раҳбарлигидаги, Совет Армиясининг қудратли ҳужумидан руҳланган ва илҳомланган Болгария меҳнаткашлари, унинг революцион кучлари қуролли қўзғолон кўтардилар, мамлакатда ҳукмронлик қилиб келган монархия — фашистик режимни мардонавор ағдариб ташлаб, халқ ҳокимиятини ўрнатдилар.

Халқ қўзғолони болгар меҳнаткашларининг ўз золимларига қарши олиб борган революцион, озодлик курашининг бутун жараёнида тайёрлаб борилган эди. Фашизмга ва унинг гумашталарига қарши, ўз Ватанининг озодлиги ва бахти учун курашиш мақсадида Ватан фронтига бирлашган болгар ватанпарварларининг иродасини шафқатсиз террор ҳам, турмалар ҳам бука олмади. Болгария озодлиги учун курашган кишиларнинг қаҳрамонона ишлари халқ хотирасидан асло ўчмайди.

Болгариядаги сентябрь революцияси болгар халқи турмушидагина тарихий аҳамиятга эга бўлиб қолмасдан, халқларнинг озодлик курашидаги катта воқеа бўлди, капитализмга катта зарба берди, халқаро ишчилар синфининг социализм идеаллари йўлидаги курашига Болгария меҳнаткашларининг қўшган катта ҳиссаси бўлди. Сентябрдан кейин болгар армияси фашистлар Германиясига қарши урушда актив қатнашди. Болгар армияси совет қўшинлари билан биргаликда Европадаги бир қанча мамлакатларни гитлерчилар оккупациясидан озод қилиш учун баҳодирона жанг қилди.

Сизларга шуни хурсандчилик билан маълум қиламанки, немис-фашист босқинчиларга қарши олиб борилган биргаликдаги курашда ва урушдан кейинги ҳамкорликда кўрсатган хизматлари учун ажойиб юбилей арафасида ССР Иттифоқи Олий Совети Президиуми болгар ҳарбий хизматчиларидан 350 дан ортиқ кишини Совет орденлари ва медаллари билан мукофотлади. Бу—болгар гражданларининг душман устидан қозонилган умумий ғалабани қўлга киритишдаги жасорати ва мардлигининг, уларнинг жанговар ҳамдўстлигимизни мустаҳкамлашдаги катта хизматларининг яна бир эътирофидир.

Фашизмга қарши жангларда туғилган совет ва болгар халқларининг жанговар ҳамдўстлиги Шипка ва Плевнадаги шонли тарихий традицияларнинг, мамлакатларимиз халқлари қадимий дўстлиги традицияларининг давоми бўлди. Бу дўстликни Христо Ботев билан Иван Вазов, шунингдек Россиянинг кўпгина мутафаккирлари ва прогрессив арбоблари мадҳ қилган эдилар. Димитр Благоев, Георгий Кирковнинг, шунингдек Россиядаги чор самодержавиеси зулмига қарши курашчиларнинг ҳам революцион фаолияти ана шу дўстлик чашмасидан баҳра олган эди.

Болгариянинг улуғ фарзанди, оташин интернационалчи Георгий Димитровнинг ақл-заковати ва қалбига халқларимизнинг қардошларча дўстлиги туйғулари, уларнинг тақдирлари муштараклиги ғояси чуқур ўрнашиб қолган эди. Унинг ҳар қандай тирик мавжудод учун офтоб билан ҳаво қанчалик зарур бўлса, болгар халқи учун Совет Иттифоқи билан дўстлик ҳам шу қадар ҳаётий зарурдир, деган сўзлари зўр куч билан янграб турибди. Бугун ўртоқ Живков ўз докладида ана шу сўзларни умумхалқ қасами каби яна бир марта эслатиб ўтди. Барча совет кишилари ҳам болгар қардошларига, болгар халқига нисбатан худди шундай сидқидил, мусаффо ва эзгу туйғулар билан яшамоқдалар.

Азиз дўстлар! Ўтган чорак аср болгар халқининг тақдири учун чиндан ҳам тарихий ва бурилиш даври бўлди. Мамлакатда катта ўзгаришлар рўй берди. Турмушнинг ҳамма соҳаларида социализм тантана қилди, одамларнинг турмушига ва онгига мустаҳкам сингиб бормоқда. Йил сайин янги шаҳарлар, заводлар ва электр станциялар қад кўтармоқда, қишлоқ хўжалик корхоналари ва кооперативлар ривожланмоқда, фан ва маданиятнинг янги-янги учоқлари вужудга келмоқда, бутун болгар диёри кўркамлашиб бормоқда.

Болгар халқи кураши ва меҳнатининг самараларини кўриб, унинг барча чин дўстлари ҳаққоний қойил бўлмоқдалар, ишчилар синфи, меҳнаткаш деҳқонлар ва зиёлилар учун, меҳнаткашларнинг синалган раҳбари — Болгария Коммунистик партияси учун, унинг содиқ сафдоши — Болгария деҳқончилик халқ иттифоқи учун ифтихор туйғуларига тўлиб тошмоқдалар.

Бошқа қардош мамлакатларда бўлгани каби болгар диёрида ҳам социализм ўзининг улуғ ўзгартувчилик кучини, собитқадам инсонпарвар ва адолатли ижтимоий тузум эканлигини кўрсатди. Социализм Болгария экономикасининг қудратли равишда ривожланишини, халқ фаровонлиги ва маданиятини муттасил юксалтиришни таъминлади. Бугун шу ерда, мана шу тантанали мажлисда бу ҳақда ёрқин ва ишонарли қилиб гапирилди.

Дарҳақиқат, ўртоқлар, Болгария ўзининг саноат ишлаб чиқаришини урушдан олдинги даврга нисбатан 30 баравар кўпайтирдики, ҳеч бир капиталистик мамлакат бундай муваффақиятга эриша олган эмас! Қайси бир капиталистик мамлакат кейинги йигирма беш йил ичида ўзининг миллий даромадини беш баравардан зиёд ўсганлигини айта олади? Қайси бир капиталистик мамлакат маданият ва маориф соҳасида, соғлиқни сақлаш ва социал таъминот соҳасида, одамларга ғамхўрлик қилиш соҳасида социалистик Болгарияда эришилгани каби муваффақиятларни кўрсата олиши мумкин? Бундай чинакам тарихий зафарларга социализмгина қодирдир!

Болгар халқининг муваффақиятлари социалистик ҳамдўстлик мамлакатлари муваффақиятларининг муштарак хазинасига қўшилмоқда. Европадаги кўпгина қардош давлатлар фашистлар зулмидан озод бўлиб, чуқур халқ-демократик ва социалистик ўзгаришлар йўлига тушганлигининг чорак асрлик юбилейини нишонламоқдалар. Шарқий Европадаги социалистик мамлакатлар халқларининг зўр бериб қилган меҳнати ажойиб натижалар берди. Шу мамлакатларнинг бутун ҳаёти тубдан ўзгариб кетди.

Уруш натижасида вайрон бўлган хўжалик қайта тиклаб олинганидан сўнг, яъни 1950 йилдан бери Ўзаро Иқтисодий Ёрдам Кенгаши мамлакатларида саноат ишлаб чиқариши ҳажми деярли 6 баравар кўпайди, ҳолбуки капиталистик мамлакатларда икки ярим баравардан сал кўпроқ ортди. Ўзаро Иқтисодий Ёрдам Кенгаши мамлакатларида пўлат, электр энергия, химия маҳсулоти ишлаб чиқариш бир ярим-икки баравар кўпайди. Аниқ машинасозлик, электроника ва приборсозлик сингари саноатнинг замонавий турлари тез ривожланиб бормоқда, атом энергетикаси ўсмоқда. Социализм анча юксак, етуклик фазасига қадам қўйди, энди у тобора мураккаб ижтимоий, иқтисодий вазифаларни ҳал этмоқда.

Чорак аср мобайнида социалистик қурилишнинг ҳамма соҳаларида катта ва қимматли тажриба орттирилди. Бу — Октябрь революцияси туфайли туғилган бир мамлакатнинггина тажрибаси эмас, бу — кўп мамлакатлар ва халқларнинг тажрибасидир, уларнинг ҳар бири дунёни революцион тарзда ўзгартиришдан иборат муштарак ишга ўз ҳиссасини, ўз улушини қўшди.

Айни вақтда социалистик мамлакатларнинг халқаро муносабатлар практикасида шу вақтга қадар кўрилмаган тамомила янги практикаси вужудга келди. Ички давлат қурилиши соҳасида бўлгани каби бу соҳада ҳам биз сиз билан ҳали ҳеч ким юрмаган йўллардан юрдик. Бу йўлларни очиш борасида кўпгина мураккаб проблемаларни ҳал этишга, ўсиш даврига хос зиддиятларни, объектив ва субъектив қийинчиликларни, империалистик реакциянинг социализм кучларига қарши кирдикорлари важидан тағин ҳам мушкуллашган қийинчиликларни бартараф этишга тўғри келди.

Биз, коммунистлар ўз тақдирларини бизга ишониб топширган халқлар олдидаги зўр масъулиятни англаган ҳолда воқеаларга сергаклик билан қараймиз ва қийин масалалардан ўзимизни четга ололмаймиз. Биз бу масалаларни ҳал этишга социалистик ҳамдўстликнинг коллектив тажрибасига таянган ҳолда, ҳар бир мамлакатнинг тарихий тажрибасини ҳисобга олиб, илмий, марксизм-ленинизм позициясида туриб ёндошамиз.

Бизнинг партияларимиз ва давлатларимиз социализм ва коммунизмни муваффақиятли равишда қуриб, пайдо бўлган проблемаларни ижодий ҳал этиб, меҳнаткашларни ленинча пролетар интернационализми ғоялари руҳида тарбиялаб, халқаро социалистик меҳнат тақсимотининг ҳамма афзалликларидан тағин ҳам тўлиқ фойдаланишга, сиёсий, иқтисодий ва маданий ҳамкорликнинг тағин ҳам самарали ва рационал шаклларини қўллашга изчиллик билан ҳаракат қилмоқдалар. Совет Иттифоқининг, Болгария Халқ Республикасининг ва бошқа қардош социалистик мамлакатларнинг куч-ғайратлари ҳозир ана шунга қаратилган.

Социалистик давлатлар ҳамкорлигининг ҳамма шаклларини такомиллаштириш, уларнинг жипслигини мустаҳкамлаш зарурати уларнинг ички ривожланишига хос объектив эҳтиёжлар тақозо этмоқда. Империализм ва аввало Америка империализми социализм мамлакатларини парчалаб юбориш, уларнинг бирлигига путур етказиш йўлидаги уринишларини тўхтатмаётганлиги ҳам ана шуни тақозо этмоқда. Ҳозирги замондаги икки асосий социал системанинг кураши ҳозир турмушнинг ҳамма соҳаларида — сиёсатда ва экономикада, идеологияда ва маданиятда содир бўлмоқда.

Империализм кучлари тарихий ривожланишнинг шахдам олға боришини тўхтатиб қолиш, унга ҳалақит бериш йўлидаги умидларидан қайтмаётирлар. Улар ҳеч нарсадан: Вьетнам халқига қарши босқинчилик уруши олиб боришдан, араблар Шарқида Исроил агрессиясини чиқаришдан, Корея, Куба халқларига ва бошқа эрксевар халқларга қарши душманлик ҳаракатлари қилишдан, энг реакцион режимларни қўллаб-қувватлашдан ва дунёнинг турли районларидаги кескинликни кучайтиришдан тап тортмаётирлар. Халқаро реакция социалистик мамлакатларни ичкаридан барбод қилишга, жамиятга партия ва давлат раҳбарлигини заифлаштиришга, миллатчилик, сепаратчилик ва бошқа антисоциалистик тенденцияларни авж олдиришга зўр бериб уринмоқдалар.

Лекин, империализм кескин зарбага учраган жойларда социалистик мамлакатларнинг бирлигига, антиимпериалистик кучларнинг жипслигига дуч келган жойларда унинг кирдикорлари муқаррар равишда мағлубиятга маҳкум этилган.

Бугун биз Болгариянинг фашистлар зулмидан озод этилганига йигирма беш йил тўлган кунни нишонлаяпмиз эканмиз, инсониятни энг қонли урушга дучор қилган империалистик кучлар ўзларининг агрессив, авантюристик режаларидан воз кечмаётганликларини эсдан чиқара олмаймиз. Германия Федератив Республикасида милитарист — реваншчи кучлар сиёсий саҳнада яна актив ҳаракат қилмоқдалар, янги нацистлар тобора бош кўтармоқдалар. Бонндагилар учинчи рейх чегараларини қайтадан тиклаш тўғрисида ошкора гапирмоқдалар, Ғарбий Германия империализми Европада ҳукмронлик мавқеини олишига ҳаракат қилмоқдалар.

Воқеаларнинг бундай ривожи Европа хавфсизлигининг мустаҳкам системасини вужудга келтиришни айниқса актуал вазифа қилиб қўймоқда. Варшава Шартномасида қатнашувчи давлатлар Бухарест ва Будапештдаги маълум кенгашларда Европада тинчликни таъминлашнинг аниқ ва равшан программасини илгари сурдилар.

Социалистик давлатлар НАТОнинг агрессив сиёсатига, Бонн реваншчиларининг сурбетларча қилаётган даъволарига қатъиян қарши чиқиб, ўзларининг мудофаа қобилиятларини ҳар томонлама мустаҳкамлаб, шу билан бирга Европадаги коллектив хавфсизлик масаласини умумий мулоҳазалар босқичидан юқори кўтаришга ва Умумевропа Кенгашини чақиришга тайёргарлик соҳасидаги конкрет амалий ишларга киришмоқ учун кўп куч-ғайрат сарфламоқдалар. Бу Кенгашнинг ўтказилиши Европада ва бутун дунёда хавфсизликни мустаҳкамлаш йўлидаги муҳим босқич бўлиб қолиши мумкин.

Социализм мамлакатлари умуман Европада ва унинг айрим районларида тинчлик ва хавфсизликни таъминлашни энг муҳим вазифа, деб ҳисоблайдилар. Агрессив доиралар Болқон халқлари орасига адоват солиб, Болқон ярим оролини яна Европа жангоҳига айлантириш ниятида эканликлари ҳеч кимга сир эмас.

Болгария Халқ Республикаси мана шу муҳим районда тинчликни таъминлашга, Болқон давлатлари ўртасидаги яхши қўшничилик муносабатларини ривожлантириш ва мустаҳкамлашга катта ҳисса қўшмоқда. Болгария Халқ Республикаси атомсиз зона вужудга келтириш учун актив ҳаракат қилмоқда. Унинг конструктив сиёсати барча ҳақиқий тинчлик тарафдорларининг ҳурмати ва қўллаб-қувватлашига сазовор бўлди.

Бизнинг мамлакатларимиз Ўрта денгиз районидаги аҳволга ҳам бефарқ қарай олмайдилар. Бу районга ташқаридан кескинлик ва ташвиш келтираётган империалистик кучлар шу районда истиқомат қилувчи халқларнинг ҳаётий манфаатларига ва орзу умидларига ҳам қарши иш тутмоқдалар.

Биз шунга ғоят аминмизки, тинч-ўзаро манфаатдорлик асосида ҳамкорлик қилиш ва уруш хавфининг олдини олиш сиёсатигина, тинч-тотув яшаш принципларига асосланган сиёсатгина Ўрта денгиз соҳилидаги барча давлатларнинг туб миллий манфаатларига мос бўлиб тушади. Ўрта денгиз ва Қора денгиз хавзаларидаги давлатларнинг чегаралари чинакам яхши қўшничилик, тинчлик ва осойишталик чегаралари бўлиб қолиши мумкин. Ўрта денгиз ва Болқон ярим ороли тинчлик ва ҳамкорлик зонаси бўлиб қолиши лозим!

Азиз ўртоқлар! Биз шуни зўр мамнуният билан айтамизки, Совет Иттифоқи Коммунистик партияси билан Болгария Коммунистик партияси ўз дўстлигини, ҳаракат бирлигини ва ҳозирги замоннинг мураккаб проблемаларини ҳал этишдаги қардошларча ҳамкорлигини муттасил мустаҳкамлаб бормоқда. Ленинча пролетар интернационализми принципларига содиқ бўлган бизнинг партияларимиз социализм ва тараққиётнинг муштарак манфаатларини, империализмга қарши курашнинг муштарак манфаатларини ҳамиша биринчи ўринга қўйиб келдилар ва ҳозир ҳам биринчи ўринга қўймоқдалар.

Коммунистик ва ишчи партияларнинг Москвада бўлиб ўтган халқаро Кенгаши коммунистларни жипслаштиришда, антиимпериалистик кураш фронтини мустаҳкамлашда олға қўйилган катта қадам бўлди. Унинг якунлари ҳар бир коммунистик партиянинг ва умуман бутун халқаро коммунистик ҳаракатнинг манфаатларига мос бўлиб тушади. Болгария Коммунистик партияси бошқа қардош партиялар билан биргаликда жуда катта иш олиб борди, бу иш коммунистларнинг ана шу муҳим анжумани муваффақиятли бўлиб чиқишини таъминлади. Жаҳон коммунистларининг, ҳозирги замон барча революцион кучларининг жипслиги — империализмга қарши биргаликда олиб бораётган курашимиз муваффақиятининг энг муҳим гаровидир.

Совет Иттифоқининг сиёсати халқларнинг тинчлиги ва хавфсизлигини таъминлашга қаратилган. Бу сиёсат СССРнинг иқтисодий қудратига, бутун жамиятнинг ғоявий-сиёсий бирлигига таянади. Мамлакатимиз меҳнаткашлари Коммунистик партия раҳбарлигида беш йилликни муваффақиятли бажариш учун, аҳоли турмуш даражасини оширишнинг негизи бўлган социалистик экономикани мустаҳкамлаш учун, маданият, фан ва маорифни юксалтириш учун, ижтимоий турмушнинг ҳамма соҳаларини равнақ топтириш учун қунт билан курашмоқдалар. Биз халқ хўжалигини планлаштириш ва унга раҳбарлик қилишни яхшилаш, фан-техника тараққиётининг энг янги муваффақиятларини жорий этиш масалаларига биринчи даражали аҳамият берамиз, ҳозирнинг ўзидаёқ каттагина амалий натижалар бераётган иқтисодий ислоҳотни амалга оширмоқдамиз.

Совет кишиларининг улкан ижодкорлик иши ҳозир алоҳида кўлам касб этди. Бунинг боиси шуки, биз Владимир Ильич Лениннинг туғилган кунининг 100 йиллиги арафасида турибмиз. Бу юбилей — бутун жаҳон коммунистик ҳаракатининг, бутун прогрессив инсониятнинг ялпи байрами бўлади. Ленинизм миллион-миллион меҳнаткашларнинг онгига сингиб кетди, қудратли моддий кучга айланди, бу куч дунёни актив равишда ўзгартирмоқда.

Иқтисодий проблемаларнинг тўғри ҳал этилиши миллион-миллион кишиларнинг ижодий кўтаринкилигидан, уларнинг уюшқоқлиги, онглилиги ва интизомлилигидан ажралмасдир, деб улуғ Ленин неча марталаб таъкидлаган эди. Социалистик демократияни ривожлантириш меҳнаткашларнинг ижтимоий активлигини оширишнинг энг муҳим шартларидан биридир. Шу сабабли ҳам бизнинг партиямиз билан давлатимиз жамият турмушининг демократик механизмини такомиллаштириш, Советларнинг ва бошқа давлат органларининг фаолиятини яхшилаш устида қунт билан ишламоқдалар. Биз халқни Коммунистик партия теварагига янада жипслаштиришни, жамият ишларини идора қилишга оммани кенг кўламда қатнаштиришни мамлакатимиз коммунизм йўлидан олға ҳаракат қилишининг асосий омили, деб биламиз.

Бу йўлда бизнинг кучларимиз социалистик мамлакатларнинг халқлари билан, қардош болгар халқи билан дўстлик ва ҳамкорлик туфайли тағин ҳам кўпаймоқда. Сизнинг ажойиб пойтахтингиз — София гербига: «Ўсаверади, лекин қаримайди» деган сўзлар ёзиб қўйилган. Бу сўзлар ҳозирги бутун Болгарияга ҳам тамомила хосдир. Бу сўзларни биз давлат шартномаси билан мустаҳкамланган совет — болгар дўстлигига нисбатан ҳам, йил сайин мустаҳкамланиб, яшнаб ва яшариб бораётган дўстликка нисбатан ҳам тўла асос билан айта оламиз.

КПСС Марказий Комитети, СССР Олий Совети Президиуми ва Совет ҳукуматининг табрикномасини ўқиб эшиттиришга ижозат бергайсиз, азиз дўстлар. (Ўртоқ Н. В. Подгорний табрикнома текстини ўқиб эшиттиради. Залда гулдурос қарсаклар, «ура!» садолари эшитилади ва Болгария Компартияси билан КПССни шарафловчи хитоблар янграйди).

Шонли юбилей — Болгария социалистик революциясининг 25 йиллигидан хотира тариқасида атоқли совет ҳайкалтароши Вера Игнатьевна Мухинанинг «Ишчи ва колхозчи» ҳайкалини КПСС Марказий Комитети, СССР Олий Совети Президиуми ва Министрлар Советининг туҳфаси сифатида топширишга руҳсат бергайсиз. Бу асар ишчилар билан деҳқонларнинг мустаҳкам қардошларча иттифоқини, уларнинг меҳнат жабҳасидаги, социалистик қурилишдаги жипслигини ифодалайди.

Биз шунга аминмизки, болгар халқи ўзининг шонли Коммунистик партияси ва унинг халқаро коммунистик ҳаракатининг таниқли арбоби ўртоқ Тодор Живков бошчилигидаги Марказий Комитети раҳбарлигида ўзи танлаб олган йўлдан бундан буён ҳам янги тарихий ғалабалар сари олға бораверади.

Яшасин меҳнатсевар ва довюрак болгар халқи!

Яшасин Болгария Халқ Республикасидаги социалистик қурилишнинг раҳбари ва ташкилотчиси — Болгария Коммунистик партияси!

Совет халқи билан болгар халқи ўртасидаги абадий, бузилмас дўстлик яшасин ва яшнайверсин!

Залда гулдурос қарсаклар бошланади, ҳамма ўрнидан туради. Абадий ва бузилмас болгар-совет дўстлиги шарафига табрик хитоблари янграйди.

ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ПРЕЗИДИУМИНИНГ ФАРМОНИ

А. Н. НЕСМЕЯНОВГА «ЎЗБЕКИСТОН ССРДА ХИЗМАТ КЎРСАТГАН ФАН ВА ТЕХНИКА АРБОБИ» ФАХРИЙ УНВОНИ БЕРИШ ТЎҒРИСИДА

Совет фанини ривожлантиришдаги, Ўзбекистон ССР учун юқори малакали илмий педагогик ва инженер кадрлар тайёрлашдаги катта хизматлари учун Социалистик Меҳнат Қаҳрамони, СССР Фанлар академиясининг академиги Александр Николаевич Несмеяновга «Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган фан ва техника арбоби» фахрий унвони берилсин.

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Раиси
Е. НАСРИДДИНОВА.

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Секретари
Р. САХИБОЕВ.

1969 йил, 8 сентябрь.
Тошкент шаҳри.

ЯПОНИЯ ТАШҚИ ИШЛАР МИНИСТРИ К. АИТИНИНГ СССРДА БЎЛИШИГА ДОИР

Совет ҳукуматининг меҳмони сифатида Япония ташқи ишлар министри Кити Аити 1969 йилнинг 4 сентябридан 9 сентябригача Совет Иттифоқида бўлди.

К. Аити Москва ва Ленинградга борди, Бу шаҳарларда маданият муассасалари ва совет халқи ҳаётининг баъзи томонлари билан танишди. Министрга совет халқининг япон халқига, ўз қўшнисига яхши ҳис-туйғуларини ифодаловчи меҳмондўстлик кўрсатилди.

Япония ташқи ишлар министрини СССР Министрлар Советининг Раиси А. Н. Косигин қабул қилди ва у билан дўстона суҳбатлашди. Суҳбат чоғида Совет-Япония муносабатлари масалалари ҳамда баъзи халқаро проблемалар муҳокама қилинди.

К. Аити Совет Иттифоқи ташқи ишлар министри А. А. Громико билан, СССР ташқи ишлар министрининг биринчи ўринбосари В. В. Кузнецов билан учрашди.

Шу учрашув ва суҳбатлар чоғида Совет Иттифоқи билан Япония ўртасидаги муносабатлар масаласи юзасидан, шунингдек ҳар икки томонни қизиқтирувчи бир қанча халқаро проблемалар юзасидан ошкора ва фойдали фикрлашиб олинди. Томонлар муҳокама қилинган масалалар юзасидан ўз фикрларини баён қилдилар. Сўнгги йилларда СССР билан Япония ўртасидаги савдо-иқтисодий муносабатларнинг кенгайганлиги, маданий, илмий-техника ва бошқа алоқаларнинг ривожланганлиги, шунингдек сиёсий соҳада алоқалар бўлганлиги мамнуният билан қайд этилди. Ҳар икки мамлакат ўртасидаги яхши қўшничилик муносабатларини мустаҳкамлашни давом эттиришга ҳар икки томоннинг истаги борлиги таъкидланди. Осиёда ва бутун дунёда тинчлик ва хавфсизлик проблемаларига катта эътибор берилди.

Ҳар икки томон — Япония ва Совет Иттифоқига доир масалалар юзасидан, шунингдек халқаро масалалар юзасидан ҳатто томонларнинг тутган позициялари тафовут қилган чоқларда ҳам ошкора фикрлашиб олиш ҳар икки мамлакат ўртасидаги муносабатларни чуқурлаштиришга ёрдам беради, деган ягона фикрга келдилар. Шу мақсадларда томонлар тегишинча ҳар икки томонни қизиқтирувчи масалалар юзасидан бундан буён ҳам фикрлашиб туришга розилик билдирдилар.

Томонлар СССР билан Япония давлат арбоблари ўртасидаги алоқаларни фойдали деб топдилар ва бу алоқаларни кейинчалик ҳам давом эттиришга тайёр эканликларини билдирдилар.

Ангрендаги 9-шахтанинг 4-участка коллективи ўзаро социалистик мусобақани қизитиб юбориб, меҳнатда юксак кўрсаткичларга эришмоқда. Кончилар йил охиригача пландан ташқари 5 минг тонна кўмир қазиб чиқариш мажбуриятини олишган. Суратда: (чапдан) шахта комитетининг раиси В. Трофимчук ва 4-участка бошлиғи Ф. Хан ўзаро мусобақа натижасини кўздан кечирмоқдалар.

Қ. Розиқов фотоси, (ЎзТАГ).

ҚИРҒИЗ АДАБИЁТИ ВА САНЪАТИ ДЕКАДАСИ

ЮКСАЛИШ ЙЎЛИ

Қирғизистон ажойиб бадиий ва санъат асарлари билан тобора кенг довруғ таратмоқда. Сўнгги йилларда «Қирғизфильм» киностудияси ҳам янги ленталари билан томошабинлар эътиборини қозонмоқда.

Қирғиз кинематографчиларининг асарлари фақатгина Иттифоқимизда эмас, ҳатто ГФР, Франция, Чехословакия, Польша, Италия ва бошқа қатор чет эл мамлакатларида ҳам кенг намойиш этилмоқда. Минглаб томошабинлар «Қирғизфильм» киностудиясида яратилган «Офтоб», «Биринчи ўқитувчи», «Жўра», «Хатарли кечув» каби фильмларни мароқ билан томоша қилдилар. Айни вақтда Қирғизистонда камолга етган қанчадан-қанча янги режиссёрлар, актёрлар, операторлар ижоди билан ҳам танишдилар.

Москвада бўлиб ўтган 6 жаҳон кинофестивали қатнашчилари Бўлут Шамшиевнинг атоқли ёзувчи Мухтор Авезов повести асосида яратган «Қараш — қараш» фильмини томоша қилдилар. Бу фильмда биринчи рус революциясидан кейинги даврларда қирғиз ва қозоқ халқлари ҳаётида юз берган ўзгаришлар ҳақида ҳикоя қилинади. Одамларнинг дунёқарашида юз берган қарама-қаршиликлар баён қилинади. Б. Шамшиев илгари асосан ҳужжатли фильмларни суратга олиб келганди. «Қараш-қараш» фильми унинг биринчи мустақил бадиий фильмидир. Кино санъатининг бу икки жанри ҳақида у шундай дейди:

«Мен кинони бадиий ва ҳужжатлига ажратмасдан, балки қисқа ва тўла метражли, деб ҳисоблайман. Сабаби, ҳар қандай кино асари ҳам ҳаёт ҳақида бадиий йўсинда ҳикоя қилади. Кинонинг қисқа метражли тури режиссёрдан билимдонликни, аниқ ва лўнда фикрлашни талаб қилади. Менинг «Манасчи», «Чўпон» номли ҳужжатли фильмларим «Қараш — қараш» фильмини яратишга катта ёрдам берди. Қисқа метражлиленталар режиссёр учун амалиёт мактаби, деган фикрга тўла қўшиламан».

Ҳозир Б. Шамшиев пахта далаларининг ажойиб меҳнаткашлари ҳақида янги фильм — достонини яратишга киришди.

«Қирғизфильм»да бундай изланувчан, қобилиятли ижодкорлар кўп. Биргина Б. Шамшиев эмас, балки Т. Ўкеев, Г. Базаров, М. Убукеев каби ёш режиссёрлар ҳам замондошлар ҳақида янгидан-янги асарлар яратиш устида қизғин иш олиб бормоқдалар.

Режиссёр Г. Базаров яқинда ўзининг «Қуршов» номли саргузашт фильмини тугатди. (Фильм сценарийсини Х. Булатов, Г. Дегальцев ва А. Шаршенов ёзганлар). Фильмда 20-йилларда Қирғизистонда юз берган воқеалар акс эттирилган. Бу кинолента орқали томошабинлар қирғиз халқининг босмачиларга, аксилинқилобчиларга қарши олиб борган кураши билан танишадилар. Фильмдаги бош қаҳрамон ролини ижро этган Игорь Ледогоров киномухлисларига «Николай Бауман» фильмидан таниш. Истеъдодли актёр бу асарда ҳам тўлақонли, табиий образ яратиб, томошабинларни мамнун этган.

«Бизнинг болалик осмонимиз» номли фильмни режиссёр Т. Ўкеев суратга олишга тайёрланяпти. Айни вақтда у машҳур ёзувчи Чингиз Айтматовнинг «Юзма — юз» қиссаси асосида янги кинолента яратиш устида ҳам иш олиб боряпти. Шу кунларда Т. Ўкеевнинг «Тоғ даралари» номли тўла метражли ҳужжатли фильми экранга чиқиш арафасида турибди. Бу фильм гражданлар уруши йилларида халқнинг ажойиб жасорати ҳақида ҳикоя қилади.

Режиссёр М. Убукеев эса шу кунларда ўзининг икки ёшнинг фожиона ҳаёти ҳақида ҳикоя қилувчи фильмни суратга олмоқда. Шунингдек, студияда ўқитувчилар ҳаётини акс эттирувчи «Бахтли одам» фильми суратга олина бошлади. Бу асарда «Қумдаги излар» номли қисқа метражли фильмнинг муаллифи, ёш режиссёрлар Я. Бронштейн ва А. Видугирислар ҳам иштирок этмоқдалар. Ушбу фильмнинг сценарийсини М. Ғафоров ва Р. Иброҳимбеков ҳамкорликда ёзганлар.

«Қирғизфильм» студиясининг ижодкорлари жаҳон кинематографиясининг барча ютуқ ва янгиликлари билан яқиндан таниш. Шунинг учун ҳам студияда яратилаётган ҳар бир асарда мана шу янгилик ва ўзига хос изланишлар ўз ифодасини топмоқда. Энг муҳими, қирғиз киносанъаткорлари ўз асарларида бугунги куннинг кишилари ҳаётида юз берадиган ўзгаришларни, зиддиятларни, янги дунёқарашларни иложи борича батафсил баён этишга уринмоқдалар.

Бу эзгу истак йўлидаги уринишлар, янгидан дунёга келадиган асарлар кўпсонли кино мухлисларини мамнун этса, ажаб эмас.

М. ИСМОИЛОВ.

Суратда: (чапдан) ёзувчилар Т. Бойзоқов, К. Маликов, С. Шмиев «Гулистон» журналининг Ўзбекистонда ўтказилаётган қирғиз адабиёти ва санъати декадасига бағишлаб чиқарилган сонини кўздан кечирмоқдалар.

А. Абалян фотоси.

Т. БОЙЗОҚОВ,
шоир.

МЕҲРИМ СИЗГА

Мен ўзбек адабиёти, унинг атоқли намояндалари билан кўпдан танишман. Умуман, республикамизда ўзбек ёзувчиларининг асарлари катта қизиқиш билан ўқилади. Ҳамид Олимжон достонлари, Миртемир аканинг, Қуддус Муҳаммадийнинг ажойиб шеърлари бизда аллақачон ўз ўқувчиларини топиб улгурган.

Декада муносабати билан биз, икки қардош республика қаламкашлари яна дийдор кўришдик. Ҳар бир киши тўйга ўз тўёнаси билан келади. Бугунги катта тантанага мен ҳам ўзимнинг кичик совғамни олиб келганман. Ўзбек қаламкашлари ижодидан сўнгги пайтларда қилган таржималарим устида фикрлашиб оламиз. Айни вақтда ўзбек ёзувчилари яратган янги асарларни олиб кетиб, қирғиз ўқувчиларига етказиш ниятидаман.

Ҳамкорлик дўстликнинг белгисидир. То шу кунгача бир-биримиз билан яқин алоқада бўлиб келдик. Бу ижодий ҳамкорлигимиз бундан кейин ҳам янада камол топаверади.

ЛИРИК ШОИРА

Талантли шоира Тенти Адишованинг шеърлари, достонларини қардош Қирғизистоннинг қишлоқларида, шаҳарларида, тоғлар бағрида одамлар завқ билан ўқийдилар.

Сиз қуйида Тенти Адишованинг «Меҳрибон инсонлар учун» шеърлар китобидан намуналар ўқийсиз.

ҲАЁТГА

Умр пайдо бўлар,
Мени етаклар,
Чавандоз отлардай
Олға юраман.
Мени етаклар
Онамнинг бағридан мамнун,
Турамаи, эркаланиб.
Чўпоннинг қўзилари-ю
Шўх қўйларидай
Эркаланиб ўйнаб юраман,
Ҳаёл қирғоғида турган кезда.
Худди кечиккандай тонг
палласида
Кўзни очар-очмас ўзимга
деймаи,
Ҳаёт сўрагандай ушбу
саволни:
— Ҳали шошилмангиз
орзуларим кўп,
Барибир шоширар, ўтади
умр.
Лекин, қўшиқларим янграса,
деймаи.
Ихчам шўх сатрлар терилса
кошки.
Ҳали орзуларим, умидларим
кўп.
Онам оқ сутини оқлаган каби
Сатрлар устида мижжа
қоқмайман.
Йўлимиз олғадир, орқага йўл
йўқ.
Шул учун ҳаётга ундашларим
бор.
— Шоширма, шоширма эй
умрим менинг
Фақат шоширмагин орзуларим
кўп.

ТАҚДИР

Сен — муҳаббат майин садоси,
Ёшлар сендан олади ором.
Йўловчига саҳий ёруғсан,
Сен тақдирга калитсан мудом.
Сени ўқиб қалб бўлар енгил,
Сен ҳамиша жўшқин
денгизсан,
Ва мен эса тўлқинларингда
Ўйнаб юрган қайиқман фақат.
Сен ҳар ёзнинг майин шамоли,
Чақалоққа қанотсан ўзинг,
Етилади инсон камоли.

ШЕЪРИЯТ

Тақдир мени севгига чорлар
Эркалатишни ҳам бергандир
менга.
Ҳаётда жафолар, қайғулар
ўтар.
Шул учун айтаман ҳаётим
сенга.
Тақдир мени тантиқ дегандай
Билмайман тантиқлик қаерда
экан.
Эслолмайман тантиқликни мен
Тушимга ҳам кирмайди ҳечам.
Мен тақдирдан сўрадим бир
кун.
— Айтчи менга: нима қилайин?
Жавоб бергин, қандай севайин?
Тақдир менга жавоб беролди.
Ҳаққоний бўл,
Ардоқламай қуйсамда сени,
Мени ҳаётнинг шаробларидан
Қуйиб олиб ичганман анча.
Диёримни севаман жуда,
Шудир менинг бахтим-
тақдирим.
Курашларда, сафларда бўлсам,
Ва умримнинг қимматин
билсам,
Сўз баҳоси — вафода демак,
Мен тақдирга қаҳрли бўлсам,
Вафо билан ўтаман мудом.

Ю. ҲАМДАМ таржималари.

ЖУРНАЛИСТЛАР ЙИҒИЛИШИ

Ўзбекистон матбуот ходимлари журналистларнинг Халқаро Бирдамлик кунини нишонладилар.

Шонли санага бағишланиб 8 сентябрь куни республика пойтахтида тантанали йиғилиш ўтказилди. Йиғилишда Ўзбекистон Журналистлар Союзи Тошкент бўлими бюросининг раиси А. И. Исмоилов доклад қилди.

(ЎзТАГ).

СПОРТ

УЧ УЧРАШУВ, УЧ ҒАЛАБА

Сурия Араб Республикаси боксчилари Фарғона шаҳрида Ўзбекистон командаси билан учинчи халқаро ўртоқлик учрашуви ўтказди. Бу сафар меҳмонларимиз бешта вазнда мусобақалашдилар. Учрашув 3:2 ҳисобида ўзбек боксчилари фойдасига ҳал бўлди. Ўзбекистонлик чарм қўлқоп усталаридан Икром Каримов, Фарид Муродов ва А. Шорустамов ўз командасига ғалаба келтиришди.

Шундай қилиб суриялик боксчилар билан бўлган уч учрашувнинг ҳаммаси ўзбек спортчилари фойдасига ҳал бўлди. Кеча меҳмонлар ватанларига жўнаб кетишди.

СССР КУБОГИ УЧУН

Физкультура коллективлари ўртасида футбол бўйича СССР кубоги мусобақалари бошланди. Ўтган якшанба куни Ўзбекистон кубогининг эгаси — Тошкентнинг «Звезда» командаси «Ташавтомаш» стадионида Ашхободнинг «Чегарачи» коллективини қабул қилди. Ўйин ҳамшаҳарларимиз фойдасига 1:0 ҳисобида тугади. Энди «Звезда» СССР кубогининг навбатдаги мусобақасини РСФСР-III — Қозоғистон командалари ўртасидаги учрашув ғолиби билан ўтказади.

«ПОЛИТОТДЕЛ» ЯНА ЮТҚАЗДИ

«Политотдел» колхози футболчилари яна мағлубиятга учради. Бу сафар Фрунзе шаҳрида «Олға»га икки очко «ҳадя» этдилар (1:2). Ўзбекистоннинг қолган икки вакили «Зарафшон» ва «Нефтяник» командаларининг Навоий шаҳрида бўлиб ўтган учрашуви Фарғона футболчиларининг ғалабаси билан тугади — 2:1. Энди фарғоналиклар 31 ўйиндан 32 очкога эга бўлишди. «Политотдел» 32 ўйиндан 31 очко, «Зарафшон» 31 ўйиндан 29 очко тўплади.

ПЕШҚАДАМЛАР БАҲСИ

«Б» класси Ўрта Осиё зонаси пешқадамлари — «Ташавтомаш» ва «Янгиер» командаларининг ўзаро баҳси кескин кураш билан ўтди. Завод футболчилари рақиблари дарвозасига ягона тўп киритиб (Стадник) қийин «жанг»да ғалаба қозондилар. Шу турда «Ташавтомаш» кетидан келаётган «Олой», «Оқ олтин» командалари ҳам мағлубиятга учради. «Олой» футболчилари «Димитровчи» майдонида 0:1 ҳисобида енгилди, «Оқ олтин» эса сафарда «Автомобилист» коллективидан 1:3 ҳисобида мағлубиятга учради. «Самарқанд» футболчилари Чирчиқ шаҳрида «Химик» устидан 3:0 ҳисобида ғалаба қозониб, турнир жадвалида иккинчи ўринга кўтарилдилар. Тошкент армиячилари ҳам муваффақиятга эришишди. Бу сафар улар Бухоронинг «Факель» командаси дарвозасига олтита жавобсиз тўп киритишди. Ҳозир «Ташавтомаш» 43 очко тўплади, «Самарқанд» 38, «Янги ер», «Олой», «Оқ олтин», СКА (Тошкент) 37 тадан очкога эга.

ЮГОСЛАВИЯДАН МАСТЕР БЎЛИБ ҚАЙТДИ

Тошкент тўқимачилик институтининг учинчи курс студенти И. Эшпардаев Югославияда бўлиб ўтган сув полоси бўйича «Олимпиада умиди» халқаро турнирида СССР терма командаси составида қатнашиб катта муваффақиятга эришди. Терма командамиз иккинчи ўринни олди, тошкентлик ватерполчи эса СССР спорт мастери нормативини бажарди.

Халқаро аҳвол

ХО ШИ МИН ХОТИРАСИНИ АБАДИЙЛАШТИРИШ ТЎҒРИСИДА

Халқаро Коммунистик, ишчилар ва миллий озодлик ҳаракатининг машҳур арбоби, Вьетнам Меҳнаткашлар партияси Марказий Комитетининг Раиси, Вьетнам Демократик Республикасининг Президенти, Совет Иттифоқининг дўсти ўртоқ Хо Ши Миннинг хотирасини абадийлаштириш мақсадларида ҳамда совет кишиларининг хоҳиш истакларига мувофиқ:

Меҳнаткашлар депутатлари Москва шаҳар совети ижроия комитети Москва шаҳрининг янги майдонларидан бирини Хо Ши Мин номи билан аташга қарор қилди.

СССР Олий ва ўрта махсус таълим министрлиги Иркутскдаги чет тиллар педагогика институтига Хо Ши Мин номини беришга қарор қилди;

СССР Денгиз флоти министрлиги қурилаётган лайнерлардан бирига Хо Ши Мин номини беришга қарор қилди.

Шу йил 9 сентябрь ўртоқ Хо Ши Мин дафн этиладиган кун Москва, Ленинградда, иттифоқдош республикаларнинг пойтахтларида ҳамда бошқа шаҳарларда мотам байроқлари тикиб қўйилади.

ГАНАНИНГ ЯНГИ ҲУКУМАТИ

АККРА. 8 сентябрь. (ТАСС). Гана Ньюс агентлигининг хабар беришича, Гананинг янги Бош Министри К. А. Бусиа ўз кабинетининг составини эълон қилди. Виктор Овусу Ташқи Ишлар Министри қилиб, Ж. Х. Менса молия, экономика ва планлаштириш министри деб, Ж. Квести-Лампти Мудофаа министри қилиб тайинландилар.

Бу — 1966 йил 24 февралдаги ҳарбий тўнтаришдан сўнг Гананинг биринчи граждан ҳукуматидир. Ҳукумат ялпи парламент сайловидан кейин тайинланди. У сайловда К. А. Бусиа бошчилигидаги тараққиёт партияси ғалаба қозонган эди.

ЧССР ҲУКУМАТИНИНГ ҚАРОРИ

ПРАГА, 8 сентябрь. (ТАСС). Чехословакия Социалистик Республикасининг ҳукумати Ливия Араб Республикасининг революцион кенгашини таниди.

ЧТК агентлигининг хабар беришича, Чехословакиянинг Триполидаги элчисига Чехословакия ҳукуматининг ана шу қароридан Ливия Араб Республикасининг вакилларини хабардор қилиш тўғрисида кўрсатма берилди. Чехословакия ҳукумати Чехословакия билан Ливия ўртасидаги ўзаро муносабатлар ҳар иккала мамлакат халқларининг манфаатлари йўлида дўстлик ва ўзаро ҳамжиҳатлик руҳида бундан буён ҳам ривожланиб, мустаҳкамланиб боришига ишонади.

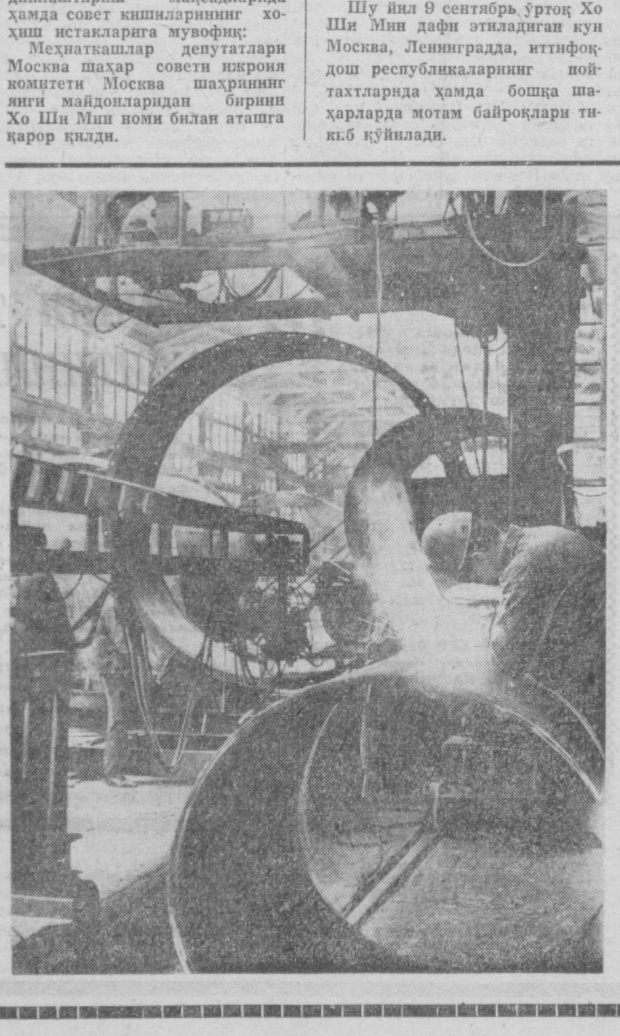

Германия Демократик Республикасининг Стасфурт шаҳридаги «Машинен-унд аппаратебау» заводи Совет Иттифоқи ва бошқа социалистик мамлакатлар саноатига сода ишлаб чиқаришда фойдаланиладиган жиҳозлар етказиб беради. Завод ишчилари, экспорт заказларини ўз вақтида сифатли қилиб тайёрлашга катта эътибор беришмоқда. Суратда: завод цехларининг бирида.

АДН — ТАСС фотоси.

ЛИВИЯДАГИ АҲВОЛ

ТРИПОЛИ, 8 сентябрь. (ТАСС). Ливиядаги ҳаёт нормал изга тушмоқда. Озиқ-овқат магазинлари ишлаб турибди, фермерлар дон ва чорва учун ем олишмоқда, сув таъминоти, телефон, даволаш муассасалари нормал ишлаб турибди. Нефть компанияларининг маъмуриятлари яна ўз ишларига киришдилар.

Ливия информация агентлигининг мухбири мамлакатдаги аҳволни шарҳлаб, сентябрь воқеалари халқни ўзларининг ғаразли мақсадлари йўлида эзиб келганларни, мамлакатни араблар дунёсидаги озодлик ҳаракатидан яккалаб келганларни ғафлатда қолдирди, деб таъкидлайди. Бутун республикада, деб ёзади у, революцияни қўллаб-қувватловчи оммавий намойишлар бўлиб ўтмоқда. Ливия халқи ўзининг барча мамлакатлар билан муносабатларини ўзаро ҳурмат негизига қуриш истагида эканлигини айтмоқда, у чет элдан ўзининг ички ишларига бўладиган ҳар қандай аралашувга зарба беришга қаттиқ бел боғлаган.

ЛИВИЯНИНГ ЯНГИ ҲУКУМАТИ

ҚОҲИРА, 9 сентябрь. ТАСС. МЕН агентлигининг хабар беришича, Ливияда янги ҳукумат тузилган. Ҳукуматга Маҳмуд Сулаймон Аш-Мағрибий бошчилик қилади. У молия, қишлоқ хўжалиги ва аграр ислоҳот министри лавозимларини ҳам бажаради.

Салоҳ Бушир ташқи ишлар министри қилиб тайинланган. Полковник Адам Ал — Ҳаввоз мудофаа министри лавозимини олган. Полковник Мусса Аҳмад ички ишлар министри бўлди.

Ливия Араб Республикасининг революцион кенгаши полковник Муаммар Ал-Кадафини Ливия армиясининг бош қўмондони қилиб тайинлаганлиги ҳам хабар қилинди.

Редактор А. ИСМОИЛОВ.

Реклама ва эълонлар

ТЕЛЕВИДЕНИЕ

БИРИНЧИ ПРОГРАММА

18.30 — Кўрсатишлар программаси, 18.35 — Телеянгиликлар (рус тилида).

Ўзбек тилида: 18.45 — Рақс ўрганамиз, — 19.25 — Телеянгиликлар, 19.40 — Жаҳон социализм системаси — антиимпериалистик курашда ҳал қилувчи куч (суҳбат).

ИККИНЧИ ПРОГРАММА

20.00 дан — Москва кўрсатади.

ТОШКЕНТ КУРСАТАДИ

18.30 — Кўрсатишлар программаси.

Рус тилида: 18.35 — Буратино, Билағон ва Билмасвой (болалар учун қўғирчоқ фильм), 18.45 — Эстрада концерти, 19.20 — Телефильм.

Ўзбек тилида: 20.00 — Қалам қошлигим (Муқимий номли театр спектакли олиб кўрсатилади). Танаффус вақтида кинофильм, 22.40 Гимнастёрка ва фрак (ҳужжатли фильм).

ТЕАТР

НАВОИЙ НОМЛИ АКАДЕМИК КАТТА ТЕАТРДА — Ўзбекистонда қирғиз адабиёти ва санъати декадаси — 10/IX Балет кечаси, 11/IX да Отелло.

ҲАМЗА НОМЛИ АКАДЕМИК ДРАМА ТЕАТРИДА — 10/IX да Улимдан кучли, 11/IX да Мирзо Улуғбек.

ТОШКЕНТ ДАВЛАТ ЦИРКИДА — Венгер ва совет цирки артистларининг гастроллари.

КИНО

Тирик мурда — САНЪАТ САРОЙИ, «ЧАЙКА», «ВОСТОК», «ДРУЖБА», (кундуз ва кечқурун), «СПУТНИК» (кундуз соат 12, 2, 4, кеч 6, 8 ва 9 да), «МОСКВА» (кундуз 3 ва кеч 7 да).

ЖУРНАЛХОНЛАР ДИҚҚАТИГА!

1970 йил январдан бошлаб

«ЎЗБЕКИСТОН»

журнали ўрнига

Ўзбекистон КП Марказий Комитетининг ўзбек тилида ҳар ойда чиқадиган ижтимоий-сиёсий, адабий-бадиий, суратли журнали

«МЕҲНАТ ВА ТУРМУШ»

нашр этила бошлайди.

«Меҳнат ва турмуш» журнали совет кишиларининг меҳнат фаолиятини ҳар томонлама ёритади, республика меҳнаткашларининг илғор тажрибасини, ўзаро ёрдам, коллективизм, юксак маданият намуналарини ҳамда совет ҳаёт тарзининг бошқа жиҳатларини систематик пропаганда қилади. Журналнинг асосий вазифаларидан бири турмуш маданиятини ошириш, ҳар томонлама камол топган, жисмоний соғлом, маънавий бой коммунистик жамият қурувчиларини тарбиялаш соҳасида, кишилар онгидаги ўтмиш сарқитларини тугатиш ва уларда юксак коммунистик аҳлоқ фазилатларини шакллантириш ҳамда янги социалистик традициялар ва урф-одатларни қарор топтириш соҳасида КПСС Программасида қўйилган назарий ва амалий вазифаларни амалга оширишда маҳаллий партия, совет, комсомол ва касаба союз ташкилотларига конкрет ёрдам кўрсатишдан иборатдир.

Журналда меҳнат ва ишлаб чиқариш, коллектив ва оила, турмуш маданияти интернационал элементларининг оила ҳаётига таъсири, ижтимоий муносабат ва турмуш, шаҳар ва қишлоқ меҳнаткашларига маданий-маиший хизмат кўрсатиш, колхозчилар оиласи турмушидаги эстетика, қишлоқ уйларининг қиёфаси, бўш вақт, дам олиш, шаҳар ва қишлоқ ўртасидаги муҳим тафовутларни бартараф этиш сингари актуал темаларни ишлаб чиқишга асосий ўрин берилади.

Янги журналга ўз вақтида обуна бўлишни унутманг. Обуна баҳоси: бир йилга 3 сўм 60 тийин, олти ойга — 1 сўм 80 тийин.

«Меҳнат ва турмуш» журналига обуна «Союзпечать»нинг ҳамма бўлимлари ва агентликлари, алоқа бўлимлари, иш ва ўқиш жойидаги матбуот тарқатувчилар томонидан қабул қилинади.

Ўзбекистон ССР Алоқа министрлигининг «Союзпечать» бошқармаси.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети бирлашган нашриётининг босмахонаси Тошкент шаҳри.

Б— 2363. ИНДЕКС — 6469 Р. 01722